

Izloženost liječnika nasilju na radnom mjestu

Milošević, Marta

Master's thesis / Diplomski rad

2023

Degree Grantor / Ustanova koja je dodijelila akademski / stručni stupanj: **Josip Juraj Strossmayer University of Osijek, Faculty of Medicine Osijek / Sveučilište Josipa Jurja Strossmayera u Osijeku, Medicinski fakultet Osijek**

Permanent link / Trajna poveznica: <https://um.nsk.hr/um:nbn:hr:152:941091>

Rights / Prava: [In copyright](#) / [Zaštićeno autorskim pravom.](#)

Download date / Datum preuzimanja: **2024-08-11**

Repository / Repozitorij:

[Repository of the Faculty of Medicine Osijek](#)

**SVEUČILIŠTE JOSIPA JURJA STROSSMAYERA U OSIJEKU
MEDICINSKI FAKULTET OSIJEK**

**SVEUČILIŠNI INTEGRIRANI PRIJEDIPLOMSKI I
DIPLOMSKI STUDIJ MEDICINE**

Marta Milošević

**IZLOŽENOST LIJEČNIKA NASILJU NA
RADNOM MJESTU**

Diplomski rad

Osijek, 2023.

**SVEUČILIŠTE JOSIPA JURJA STROSSMAYERA U OSIJEKU
MEDICINSKI FAKULTET OSIJEK**

**SVEUČILIŠNI INTEGRIRANI PRIJEDIPLOMSKI I
DIPLOMSKI STUDIJ MEDICINE**

Marta Milošević

**IZLOŽENOST LIJEČNIKA NASILJU NA
RADNOM MJESTU**

Diplomski rad

Osijek, 2023.

Rad je rađen u Kličkom bolničkom centru Osijek.

Mentorica rada: doc. dr. sc. Anamarija Petek Erić, dr. med.

Diplomski rad ima 44 stranica, 28 tablica i 1 sliku.

ZAHVALE

Prvenstveno se zahvaljujem svojoj mentorici doc. dr. sc. Anamariji Petek Erić na predloženoj temi, pomoći i susretljivosti pri izradi ovog diplomskog rada.

Zahvaljujem profesorici Kristini Kralik na pomoći pri obradi statističkih podataka.

Neopisivo hvala mojim roditeljima koji su mi omogućili školovanje, podržavali i savjetovali kroz cijeli moj život.

Iznimno hvala mojoj sestri, prijateljima koje sam stekla tijekom fakultetskog obrazovanja te prijateljima koji su sa mnom i dulje.

Uz njih se ovih šest stresnih godina činilo izvedivima, a bez njihove bi podrške vjerojatno trajale i dulje od toga.

SADRŽAJ

1. UVOD	1
1.1 Vrste nasilja na radnome mjestu liječnika	1
1.2 Faktori rizika i posljedice doživljenog nasilja na radnome mjestu	1
1.3 Epidemiologija nasilja u zdravstvenom sektoru	3
2. CILJEVI	5
3. ISPITANICI I METODE	6
3.1 Ustroj studije	6
3.2 Ispitanici	6
3.3 Metode	6
3.4 Statističke metode	8
4. REZULTATI	9
4.1 Obilježja ispitanika	9
4.2 Fizičko nasilje	13
4.3 Verbalno zlostavljanje	18
4.4 Izloženost zlostavljanju na radnom mjestu (<i>mobbing</i>)	21
4.5 Izloženost spolnom uznemiravanju	25
4.6 Poslodavac u zdravstvenom sektoru	28
4.7 Učestalost incidenata po obilježjima ispitanika	31
5. RASPRAVA	33
6. ZAKLJUČAK	37
7. SAŽETAK	38
8. SUMMARY	39
9. LITERATURA	40
10. ŽIVOTOPIS	43
11. PRILOZI	44

1. UVOD

1.1 Vrste nasilja na radnome mjestu liječnika

Nasilje na radnome mjestu je prisutno u gotovo svim sektorima i među radnicima, a zdravstveni sektor bilježi značajan udio nasilja koji je posebno usmjeren prema osnovnim pružateljima zdravstvene skrbi poput liječnika i medicinskih sestara (1). Studije navode kako zdravstveni sektor čini gotovo četvrtinu ukupnog nasilja na radnim mjestima te 73 % ukupno prijavljenih ozljeda koje nisu opasne po život (2). Doživljeno nasilje može štetno utjecati na liječnikovo fizičko i psihičko zdravlje te ograničiti njegovu radnu učinkovitost i zadovoljstvo poslom, a tijekom duljeg vremenskog perioda, može rezultirati narušavanjem sveukupnog funkcioniranja i učinkovitosti zdravstvenog sustava (1). Zlostavljanje koje liječnik doživi na radnome mjestu može biti od strane pacijenata, njihovih članova obitelji te posjetitelja zdravstvene ustanove, a najčešće je počinitelj pacijent (3).

Nasilje na radnome mjestu u zdravstvenom sektoru se može javiti u obliku fizičkog napada, verbalnog zlostavljanja, spolnog uznemiravanja, prijetnji i maltretiranja. Svaki se pojedini oblik nasilja može razlikovati i klasificirati prema ozbiljnosti incidenta. Verbalno nasilje nižeg stupnja podrazumijeva manji sukob kojeg karakteriziraju neželjene rasprave, vikanje, nepristojne geste i/ili emocionalno ucjenjivanje, a teški oblik verbalnog zlostavljanja uključuje upotrebu uvredljivih riječi, prijetnje smrću i/ili prenošenje uvredljivih komentara, bilo osobno ili putem telefona (1). Tako ni fizičko nasilje koje obuhvaća radnje poput guranja, udaranja, premlaćivanja, šamaranja, davljenja, itd., ne mora uvijek uzrokovati fizičku ozljedu, a najekstremniji oblici fizičkog napada mogu prouzročiti smrt.

Zlostavljanje/maltretiranje na radnome mjestu od strane kolega, nadređenih ili šefova (engl. *mobbing*) obično nastaje kao posljedica ustanovljene hijerarhije na radnome mjestu te posljedična neravnoteža u odnosima kolega. Ono se može vršiti na različite načine poput verbalnog zlostavljanja, širenja glasina, zadržavanje ključnih informacija, izolaciju pojedinca, narušavanje autoriteta kolega... Visoka razina stresa i radnog opterećenja te natjecateljsko radno okruženje unutar zdravstvenog sektora često nailazi na nedostatak podrške uprave što indirektno potiče ovakvu vrstu nasilja (4).

1.2 Faktori rizika i posljedice doživljenog nasilja na radnome mjestu

Prema dosadašnjim studijama većina se nasilja na radnome mjestu liječnika dogodi spontano, impulzivnošću počinitelja nasilja (1). Identificirano je niz faktora koji pridonose nastanku

incidenta. Ti se faktori rizika mogu podijeliti u skupine ovisno o tome jesu li vezani uz pacijenta, liječnika, organizaciju radne okoline ili društvo (1). Primjeri su pacijenti koji boluju od mentalnih bolesti, pacijenti s problemom s ovisnošću ili poremećajima ponašanja koji su skloniji nasilnom ponašanju, ali i pacijenti koji su nagle osobnosti (5, 6, 7). Nasilju pridonose i faktori poput preopterećenja zdravstvenog sustava koje se odražava u dugom vremenskom razdoblju provedenom u čekaonici što kod pacijenata ili članova njihovih obitelji može izazvati subjektivni osjećaj da im medicinsko osoblje ne pridodaje dovoljnu pažnju što dovodi do frustracija, uzrujanosti ili boli. To dovodi do produblivanja nepovjerenja između pacijenta i liječnika nastalom zbog percepcije nepravde od strane pacijenta, zdravstva koje profitira, neravnotežom u znanju i sukobom interesa liječnika (8). Upravo takvo preopterećenje liječnika koji su svakodnevno izloženi visokim razinama stresa, prevelikoj količini zahtjeva usluga te količini administracije može dovesti do snižavanja kvalitete pružanja medicinske skrbi, a posljedično rezultirati nezadovoljstvom pacijenata (5). Faktori koji se odnose na liječnika su i nedostatak komunikacijskih vještina i empatije, neljubaznost i negativni komentari koji mogu izazvati negativnu reakciju pacijenta (9). Također, mlađa dob liječnika, neiskustvo, spol (tj. ženski) i nesnalaženje u situacijama koje mogu rezultirati nasiljem dio su problema. Liječnik mora biti vješt i u međuljudskim odnosima liječnik-pacijent jer nezadovoljstvo pacijenta (receptima, metodama liječenja, neslaganje s liječnicima) te nepoznavanje govora vlastitog tijela su česti pokretači nasilja. U društvene faktore koji utječu na nasilje nad liječnicima pripada nedostatak poštovanja i stav društva koji se pogoršavaju prema zdravstvenim djelatnicima, jezične barijere, kulturološke barijere te nepovjerenje pacijenata. Tome pridonose negativne vijesti u medijima koje povećavaju razdor i nepovjerenje pacijenta prema liječniku (1). Pacijenti su često pogrešnog uvjerenja da tehnološki napredak u medicinskoj znanosti znači rješenje za sve zdravstvene probleme te kada su suočeni sa stvarnošću, doživljavaju niz negativnih emocija koje mogu prerasti u agresiju prema liječniku.

Nasilje na radnome mjestu može uzrokovati tjelesne ozljede, ali i psihičke posljedice (5). Pad radnog učinka čest je ishod izloženosti nasilju što dovodi do promjena u stavovima liječnika, obrambenog medicinskog ponašanja, ali i smanjene sigurnosti u donošenju odluka. Studije navode kako su najčešće psihičke posljedice nasilja na radnom mjestu pojava depresije, nesаницe, simptomi posttraumatskog stresa, tjeskoba i strah, što može utjecati na kvalitetu života, izostanak s posla, pa čak i dovesti do napuštanja medicinske profesije (9, 10). Posttraumatski stresni poremećaj je česta psihička posljedica nasilja, a studija je pokazala kako je 60 % liječnika koji su doživjeli verbalno ili fizičko nasilje imalo simptome posttraumatskog

stresnog poremećaja (11). Zdravstveni djelatnici koji učestalo doživljavaju verbalno nasilje imaju veći rizik od razvoja simptoma posttraumatskog stresnog poremećaja u odnosu na djelatnike koji su jednom doživjeli fizičko nasilje. Posljedično su ti liječnici pokazivali manje empatije prema svojim pacijentima te nisku razinu motivacije za rad (11).

Također psihička posljedica stresne radne okoline je i sindrom sagorijevanja na poslu (*burnout syndrome*) (12). Ovaj sindrom uzrokuje štetu na kognitivnoj i emocionalnoj razini što se može očitovati negativnim stavom prema poslu, vršnjacima, pacijentima i samoj profesionalnoj ulozi. Uzrokuje emocionalnu iscrpljenost, depersonalizaciju te niska osobna postignuća. Prema istraživanjima nekoliko studija zaposlenici s višom razinom izgaranja imaju veću vjerojatnost obolijevanja od različitih fizičkih zdravstvenih problema kao što su mišićno-koštana bol, želučane tegobe, kardiovaskularni poremećaji, glavobolje, povećana osjetljivost na infekcije, kao i nesаница i kronični umor (13).

1.3 Epidemiologija nasilja u zdravstvenom sektoru

Studije su ukazale na to kako je najučestalije nasilje na radnome mjestu zdravstvenih radnika verbalno zlostavljanje (61,2 %), a slijede psihičko nasilje (50,8 %), prijetnje (39, 5%) , fizičko nasilje (13,7 %) i spolno uznemiravanje (6,3 %) (2). Svjetska zdravstvena organizacija (SZO) je procijenila kako između 8 % i 38 % zdravstvenih djelatnika doživi neki oblik fizičkog nasilja tijekom svojega radnoga vijeka (2).

Ono što treba uzeti u obzir je da se nasilje na radnome mjestu bilo kojeg oblika često ne prijavljuje. Studije pokazuju da je prijavljeno samo oko polovice slučajeva verbalnog zlostavljanja i manje od 40% slučajeva fizičkog napada (1). Neprijavljivanje nasilja može biti iz različitih razloga, a jedan od njih je i to da se nasilje nad liječnicima može smatrati neizbježnim ili nevažnim, osobito tijekom priopćavanja loših vijesti ili rada s psihijatrijskim pacijentima (1).

U svijetu se i dalje bilježi visoka učestalost nasilja nad liječnicima, a države Azije bilježe porast s 19,6 % na 25 % (1). Izloženost liječnika nasilju na radnome mjestu u europskim zemljama je prikazano podacima prikupljenim studijom 2018. godine. 90 % liječnika u Njemačkoj te Bosni i Hercegovini navode kako su bili izloženi nasilju na radnome mjestu, a Italija bilježi značajni broj nasilja na psihijatre. Savezni zavod za statistiku rada SAD-a nasilje nad liječnicima smatra ozbiljnom profesionalnom opasnošću što potvrđuje i podatak da je 47 % liječnika bilo izloženo fizičkom nasilju (9).

Podatak da se u posljednjih godina učestalost nasilja nad liječnicima povećala, povezuje se i s pojavom pandemije COVID-19 koja je imala duboke posljedice na zdravstvene djelatnike (14, 15). Liječnici su bili podložniji infekciji, fizičkoj i emocionalnoj izmorenosti, depresiji te anksioznosti. Dodatni izazovi s kojima su se suočavali su povezani s nedostatkom osobne zaštitne opreme, pritiscima da se dijagnosticiraju i liječe pacijenti koji boluju od COVID-19, problemima u komunikaciji između pacijenata, njihovih obitelji i liječnika te strah od nepoznate bolesti i njezinih posljedica (14). Mjere poput karantene i izolacije usmjerene na kontrolu širenja SARS-CoV-2, povećale su potencijal za agresivno ili neprijateljsko ponašanje pacijenata i njihovih obitelji (15). Studije iz raznih zemljama su zabilježile porast nasilja nad liječnicima. Kina je zabilježila najveći porast nasilja u razdoblju pandemije, a od europskih zemalja to su Njemačka gdje je 23 % liječnika primarne zdravstvene zaštite doživjelo tešku agresiju ili nasilje te Španjolska, Ujedinjeno Kraljevstvo, Italija, Poljska, Češka, Slovačka i Turska (14, 15, 16, 17).

2. CILJEVI

Ciljevi ovoga rada su:

- Ispitati jesu li liječnici izloženi nasilju tijekom radnoga vremena
- Ispitati postoje li razlike izloženosti prema spolu i dobi ispitanika
- Ispitati postoje li razlike izloženosti prema tome radi li se o specijalozantu ili specijalozistu
- Ispitati razinu percepcije liječnika o sigurnosti na radu.

3. ISPITANICI I METODE

3.1 Ustroj studije

Istraživanje je ustrojeno kao presječno istraživanje (18).

3.2 Ispitanici

Ispitanici koji su sudjelovali u ovome istraživanju su liječnici zaposleni u Kliničkom bolničkom centru Osijek. Ukupno je sudjelovao 101 ispitanik. Podaci su se prikupljali od 03. srpnja do 05. kolovoza 2023.

3.3 Metode

Istraživanje se provelo putem anonimnog *online* upitnika koji je liječnicima bio isporučen na njihovu *e-mail* adresu (Prilog 1). Prije uključivanja liječnika u istraživanje, na početku upitnika pismenim su putem navedeni razlozi istraživanja, način provedbe, ciljevi istraživanja te su obaviješteni o anonimnosti upitnika. Ispitanici su dali svoj pristanak u sudjelovanju u istraživanju potvrdom navedenog dijela obrasca s izjavom o suglasnosti za sudjelovanjem u istraživanju. Upitnik ispitanici rješavaju u virtualnom obrascu. Nakon što se završi ispunjavanje upitnika, podaci se unose u sustav koji osigurava anonimnost osobe čiji su podaci korišteni tijekom daljnjeg istraživanja, čime se onemogućava otkrivanje njihovog identiteta.

Distribuirani se upitnik sastoji od 6 dijelova te su pitanja sastavljena po uzoru na besplatni anketni upitnik Svjetske zdravstvene organizacije namijenjen za široku uporabu objavljen 2003. godine (19).

Prvi dio predstavlja opći upitnik kojim se prikupljaju socio-demografski podaci o ispitaniku: dob, spol, bračni status, imaju li djece te se postavljaju pitanja vezana uz njihov radni odnos (jesu li u status specijalizanta ili specijalista, koliko su godina zaposleni u KBC Osijek, rade li puno radno vrijeme te dežuraju li, uzimaju li lijekove za smirenje, koja je najčešća dobna skupina i spol pacijenta s kojima rade, od čega najčešće boluju, provode li kao liječnik više vremena u bolnici ili fakultetu, s koliko kolega provode većinu radnog vremena). Slijede pitanja o njihovoj zabrinutosti vezane uz nasilje na radnome mjestu (skalarno se označava odgovor od 1 do 5), postoje li procedure prijave nasilja te ukoliko postoje, jesu li upoznati s načinom pokretanja postupka prijave.

Drugi dio upitnika je upitnik o fizičkom nasilju. Ovaj dio upitnika ispunjavaju liječnici koji potvrdno odgovore da su bili izloženi fizičkom nasilju na radnome mjestu u posljednjih 12 mjeseci (ukoliko je njihov odgovor negativan, ovaj se dio upitnika preskače). Pitanja se odnose na uobičajenost ovakvog nasilja na radnom mjestu, tko je vršio nasilje, gdje i u koje vrijeme,

kako je ispitanik postupio po nastanku incidenta, je li se mogao izbjeći incident, je li ispitanik bio ozlijeđen te osjeća li posljedice stresnog događaja i koje, je li bilo potrebno zatražiti bolovanje ili slobodne dane (i koliko dugo ako da), jesu li bile poduzete mjere prema počinitelju (ako da, tko ih je poduzeo), koje su posljedice za počinitelja, je li bila ponuđena neka vrsta podrške ispitaniku, je li ispitanik zadovoljan načinom na koji je incident riješen (skalarno označi od 1 do 5), navesti razloge neprijavlivanja incidenta. Postavlja se pitanje o svjedočenju fizičkom nasilju na poslu prema kolegama, učestalost te prijavljivanje takvog svjedočanstva i je li ispitanik doživio negativne posljedice prijavljivanja nasilja.

Treći dio upitnika je upitnik o verbalnom nasilju. Ovaj dio upitnika ispunjavaju liječnici koji potvrdno odgovore da su bili izloženi verbalnom nasilju na radnome mjestu u posljednjih 12 mjeseci (ukoliko je njihov odgovor negativan, ovaj se dio upitnika preskače). Pitanja se odnose na učestalost, uobičajenost ovakvog nasilja na radnom mjestu, tko je vršio nasilje, gdje, kako je ispitanik postupio po nastanku incidenta, je li se mogao izbjeći incident, osjeća li ispitanik posljedice stresnog događaja i koje, jesu li bile poduzete mjere prema počinitelju (ako da, tko ih je poduzeo), koje su posljedice za počinitelja, je li bila ponuđena neka vrsta podrške ispitaniku, je li ispitanik zadovoljan načinom na koji je incident riješen (skalarno označiti od 1 do 5), navesti razloge neprijavlivanja incidenta.

Četvrti dio upitnika je upitnik o maltretiranju na radnome mjestu. Ovaj dio upitnika ispunjavaju liječnici koji potvrdno odgovore da su bili izloženi verbalnom nasilju na radnome mjestu u posljednjih 12 mjeseci (ukoliko je njihov odgovor negativan, ovaj se dio upitnika preskače). Pitanja se odnose na učestalost, uobičajenost ovakvog nasilja na radnom mjestu, tko je vršio nasilje, gdje, kako je ispitanik postupio po nastanku incidenta, je li se mogao izbjeći incident, osjeća li ispitanik posljedice stresnog događaja i koje, jesu li bile poduzete mjere prema počinitelju (ako da, tko ih je poduzeo), koje su posljedice za počinitelja, je li bila ponuđena neka vrsta podrške ispitaniku, je li ispitanik zadovoljan načinom na koji je incident riješen (skalarno označiti od 1 do 5), navesti razloge neprijavlivanja incidenta.

Peti dio upitnika je upitnik o spolnom uznemiravanju. Ovaj dio upitnika ispunjavaju liječnici koji potvrdno odgovore da su bili izloženi verbalnom nasilju na radnome mjestu u posljednjih 12 mjeseci (ukoliko je njihov odgovor negativan, ovaj se dio upitnika preskače). Pitanja se odnose na učestalost, uobičajenost ovakvog nasilja na radnom mjestu, tko je vršio nasilje, gdje, kako je ispitanik postupio po nastanku incidenta, je li se mogao izbjeći incident, osjeća li ispitanik posljedice stresnog događaja i koje, jesu li bile poduzete mjere prema počinitelju (ako da, tko ih je poduzeo), koje su posljedice za počinitelja, je li bila ponuđena neka vrsta podrške

ispitaniku, je li ispitanik zadovoljan načinom na koji je incident riješen (skalarno označiti od 1 do 5), navesti razloge neprijavlivanja incidenta.

Šesti dio upitnika je upitnik o poslodavcu u zdravstvenom sektoru. Ispitanika se ispituje o strategijama njihova poslodavca na temu zdravlja i sigurnosti, fizičkog, verbalnog, spolnog uznemiravanja, maltretiranja te prijetnjama na radnome mjestu. Također koje su trenutne mjere za suočavanje s nasiljem na njihovom radnom mjestu, koje mjere smatraju da bi bile korisne i koliko, je li došlo do promjena na njihovom radnom mjestu u posljednje dvije godine te ukoliko je, mišljenje ispitanika o njihovim utjecajima na svakodnevni rad.

3.4 Statističke metode

Kategorički podaci su predstavljeni apolutnim i relativnim frekvencijama. Razlike u kategoričkim varijablama testirale su se Fisherovim egzaktnim testom. Normalnost raspodjele numeričkih varijabli testirana je Shapiro - Wilkovim testom, a zbog razdiobe koja ne slijedi normalnu, podaci su opisani medijanom i granicama interkvartilnog raspona. Sve P vrijednosti su dvostrane. Razina značajnosti je postavljena na $\text{Alpha} = 0,05$. Za analizu podataka korišten je statistički program MedCalc® Statistical Software version 22.006 (MedCalc Software Ltd, Ostend, Belgium; <https://www.medcalc.org>; 2023).

4. REZULTATI

4.1 Obilježja ispitanika

Istraživanje je provedeno na 101 ispitaniku od kojih je 37 (36,6 %) muškaraca i 64 (63,4 %) žene. Medijan dobi ispitanika je 41 godina (interkvartilnog raspona od 35 do 47 godina) u rasponu od najmanje 25 do najviše 64 godine. U braku je 70 (69,3 %) ispitanika, a najmanje je razvedenih 6 (5,9 %). Djecu ima 71 (70,3 %) ispitanik (Tablica 1).

Tablica 1 **Opća obilježja ispitanika**

	Broj ispitanika (%)
Spol	
Muškarci	37 (36,6)
Žene	64 (63,4)
Bračni status	
Samac	12 (11,9)
Oženjen/udana	70 (69,3)
Izvanbračna zajednica	13 (12,9)
Razveden/a	6 (5,9)
Imate li djece?	
Da	71 (70,3)

Od ukupnog broja ispitanika 84 (83,2 %) su specijalista, a s obzirom na duljinu radnog staža u KBC-u Osijek najviše ispitanika, njih 36 (35,6 %) ima od 10 do 20 godina radnoga staža. U punom radnom vremenu radi 95 (94,1 %) ispitanika, a njih 88 (87,1 %) ima dežurstva (Tablica 2).

Tablica 2 Radno okruženje ispitanika

	Broj ispitanika (%)
Vi ste:	
Specijalist	84 (83,2)
Specijalizant	17 (16,8)
Koliko ste godina zaposleni u KBC Osijek?	
<5	17 (16,8)
5-10	25 (24,8)
10-20	36 (35,6)
>20	23 (22,8)
Način radnog vremena	
Puno radno vrijeme	95 (94,1)
Nepuno radno vrijeme	6 (5,9)
Dežurate li?	
Da	88 (87,1)

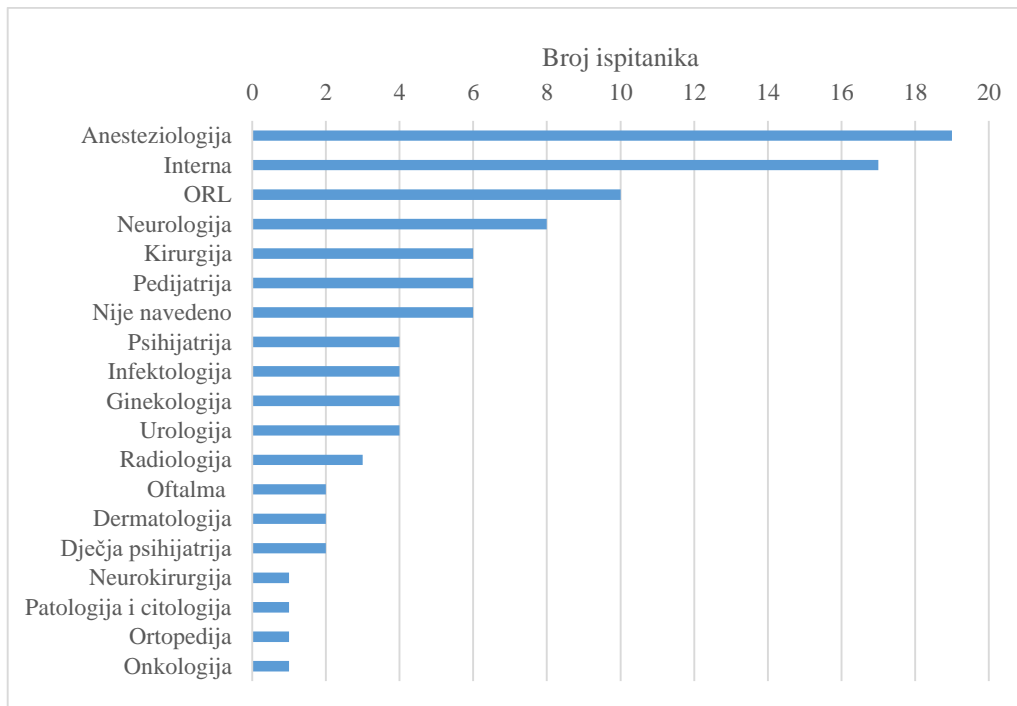
Zbog rada na zahtjevnom radnom mjestu, 9 (8,9 %) ispitanika redovito ili povremeno uzima lijekove za smirenje. Najviše ispitanika radi s odraslim pacijentima ili sa starijima, a prema spolu podjednako rade i s muškim i ženskim pacijentima. Većinu radnog vremena 69 (68,3 %) ispitanika provodi s pacijentima s tjelesnim bolestima.

Svi ispitanici više od 50 % radnog vremena provode u bolnici, učestalije na ORL, anesteziologiji i na internoj. Više od 50 % radnog vremena 58 (57,4 %) ispitanika provodi s jednim do pet kolega (Tablica 3 i Slika 1).

Tablica 3 Radno okruženje ispitanika

	Broj ispitanika (%)
Uzimate li lijekove za smirenje (anksiolitici - alprazolam, diazepam, bromazepam i sl.) zbog rada na zahtjevnom radnom mjestu?	
Da	2 (2,0)
Povremeno	7 (6,9)
Ne	92 (91,1)
S pacijentima koje dobne skupine najčešće radite?	
novorođenčad	13 (12,9)
dojenčad	16 (15,8)
djeca (do 10.godine)	26 (25,7)
adolescenti (10.- 18. godine)	23 (22,8)
odrasli	85 (84,2)
stariji	58 (57,4)
Spol pacijenata s kojima najčešće radite?	
Muški	2 (2,0)
Ženski	9 (8,9)
Podjednako muški i ženski	90 (89,1)
S kojom skupinom pacijenata radite većinu radnog vremena?	
tjelesne bolesti	69 (68,3)
psihičke	8 (7,9)
maligne	21 (20,8)
trudnice i žene u postnatalnom razdoblju	3 (3,0)
U bolnici provode više od 50% radnog vremena	101 (100)
S koliko kolega provodite više od 50% radnog vremena?	
1-5	58 (57,4)
6-10	25 (24,8)
11- 15	6 (5,9)
>15	7 (6,9)
Nijednim	5 (5,0)

Slika 1 Raspodjela ispitanika prema odjelu na kojem provode više od 50% radnog vremena

Na skali od 1 do 5, gdje veći broj označava veću zabrinutost u vezi nasilja na radnom mjestu, 44 (43,6 %) ispitanika nije zabrinuto (ocjena 1 ili 2), a 26 (25,8 %) ih je zabrinuto (ocjene 4 ili 5). 69 (68,3 %) ispitanika navodi kako postoje standardne procedure za prijavu nasilja na njihovom radnom mjestu, a njih 38 (37,6 %) je upoznato s načinom kako pokrenuti postupak prijave. O načinu prijave nasilja na radnom mjestu 23 (22,8 %) ispitanika se informiralo samo, a 13 (12,9 %) ih navodi da ih je informirao predstojnik, šef zavoda/odjela (Tablica 4).

Tablica 4 **Zabrinutost i informiranost o prijavi nasilja na radnome mjestu**

	Broj ispitanika (%)
Koliko Vas zabrinjava nasilje na Vašem radnom mjestu? *	
1	19 (18,8)
2	25 (24,8)
3	31 (30,7)
4	15 (14,9)
5	11 (10,9)
Postoje li standardne procedure za prijavu nasilja na njihovom radnom mjestu?	
Da	69 (68,3)
Ne	32 (31,7)
Upoznati su s načinom kako pokrenuti postupak prijave	
Da	38 (37,6)
Ne	58(57,4)
Ako da, tko Vas je informirao o načinu prijave nasilja na radnom mjestu?	
Uprava	6 (5,9)
Predstojnik, šef zavoda/odjela	13 (12,9)
Kolege	11 (10,9)
Osobe izvan radnog mjesta	2 (2,0)
Sam/a	23 (22,8)

* 1 - Uopće me ne zabrinjava; 5 - Veoma me zabrinjava

4.2 Fizičko nasilje

U posljednjih 12 mjeseci 5 (5 %) ispitanika je bilo izloženo fizičkom nasilju na radnom mjestu, a 2 (2 %) ispitanika navode da je to uobičajeno na njihovu odjelu. Po 3 (3 %) ispitanika navode da je nasilje vršio pacijent ili obitelj pacijenta, a po jedan ispitanik navodi da je vršio član osoblja ili uprava/nadređena osoba. U svim slučajevima incident se dogodio unutar bolnice, podjednako prema vremenu u danu. Po nastanku incidenta 3 (3 %) ispitanika su incident službeno prijavila, po 2 (2 %) ispitanika su zamolila da prestane ili su se povjerali kolegi, a po jedan se pokušao fizički obraniti i pokrenuti kazneni postupak protiv te osobe. Da se incident mogao spriječiti mišljenja su 3 od 5 ispitanika koji su bili izloženi nasilju (Tablica 5).

Tablica 5 Izloženost fizičkom nasilju

	Broj ispitanika (%)
Jeste li bili izloženi fizičkom nasilju na radnom mjestu u posljednjih 12 mjeseci?	
Da	5 (5,0)
Ne	96 (95,0)
Je li ovakvo nasilje uobičajeno na Vašem radnom mjestu?	
Da	2 (2,0)
Ne	3 (3,0)
Tko je vršio nasilje?	
Pacijent	3 (3,0)
Obitelj pacijenta	3 (3,0)
Član osoblja (kolege, medicinska sestra, tehničar...)	1 (1,0)
Uprava/nadređena osoba (šef)	1 (1,0)
Gdje se incident dogodio?	
Unutar bolničke ustanove	5 (5,0)
U koje se vrijeme dogodio incident?	
07:30- 15:30h	2 (2,0)
15:30- 22:00h	2 (2,0)
22:00- 07:30h	1 (1,0)
Koji se dan u tjednu incident dogodio?	
Srijeda	2 (2,0)
Četvrtak	1 (1,0)
Ne sjeća se	3 (3,0)
Kako ste postupili po nastanku incidenta?	
Zamolio/la sam ga/ih da prestane/u	2 (2,0)
Povjerio/la se kolegi	2 (2,0)
Službeno prijavio/la incident/doživljeno nasilje	3 (3,0)
Pokušao/la se fizički obraniti	1 (1,0)
Pokrenuo/la kazneni postupak protiv te osobe	1 (1,0)
Mislite li da se incident mogao spriječiti?	
Da	3 (3,0)

Govoreći o psihičkim posljedicama fizičkog nasilja, rijetko ili ponekad se kod dva ispitanika javljaju ponavljajuća prisjećanja napada. Jedan ispitanik navodi da rijetko izbjegava razmišljanja ili razgovor o napadu ili izbjegava osjećaje povezanih s napadom, a po jedan ispitanik ponekad ili često ima osjećaj stalne pojačane pobuđenosti i prateće napetosti. Česti

doživljaj napora i iscrpljenosti u svim aktivnostima koje obavljaju navode 2 od 5 ispitanika. Niti jedan ispitanik nije koristio bolovanje ili slobodne dane zbog incidenta (Tablica 6).

Tablica 6 **Psihičke posljedice fizičkog nasilja**

	Broj ispitanika (%)
Sljedeće rečenice predstavljaju neke od mogućih posljedica stresnog događaja. Označite pojavljuju li se kod Vas i koliko često:	
Ponavljajuće, uznemirujuća prisjećanja, misli ili slike napada?	
Nikad	3 (3,0)
Rijetko	1 (1,0)
Ponekad	1 (1,0)
Često	-
Gotovo uvijek	-
Izbjegavanje razmišljanja ili razgovora o napadu ili izbjegavanje osjećaja povezanih s tim?	
Nikad	4 (4,0)
Rijetko	1 (1,0)
Ponekad	-
Često	-
Gotovo uvijek	-
Osjećaj stalne pojačane pobuđenosti i prateće napetosti.	
Nikad	3 (3,0)
Rijetko	-
Ponekad	1 (1,0)
Često	1 (1,0)
Gotovo uvijek	-
Doživljaj napora i iscrpljenosti u svim aktivnostima koje obavljate.	
Nikad	1 (1,0)
Rijetko	1 (1,0)
Ponekad	1 (1,0)
Često	2 (2,0)
Gotovo uvijek	-

Tri (3 %) ispitanika navodi da nakon pretrpljenog nasilja na radnom mjestu njihovi nadređeni nisu ništa poduzeli. Po jedan ispitanik navodi da ako se poduzela kakva mjera nakon pretrpljenog nasilja, to je napravilo nadležno državno odvjetništvo ili su sami poduzeli mjere. Poslodavac nije nikome ponudio mogućnost psihološkog savjetovanja, a jednom ispitaniku je ponudio mogućnost prijave napada ili neku drugu vrstu podrške. Ispitanici su na skali od 1 do

5, gdje 1 označava nezadovoljstvo, a 5 jako zadovoljstvo načinom na koji se incident riješio, većinom nezadovoljni rješavanjem incidenta. Kao razlog neprijavlivanja incidenta 3 od 5 ispitanika navode da je to beskorisno, a po 1 od 5 ispitanika navodi strah od negativnih posljedica ili nije znao komu se obratiti (Tablica 7 i Tablica 8).

Tablica 7 Posljedice prijave fizičkog nasilja (1 / 2)

	Broj ispitanika (%)
Jesu li Vaši nadređeni poduzeli određene mjere prema počinitelju nakon pretrpljenog nasilja na radnom mjestu?	
Da	1 (1,0)
Ne znam	1 (1,0)
Ne	3 (3,0)
Ako da, tko je poduzeo?	
Nadležno državno odvjetništvo	1 (1,0)
Poslodavac (pravna služba)/nadređeni	-
Policija	-
Sam/a sam poduzeo/la mjere	1 (1,0)
Koje su posljedice bile za napadača?	
Ne znam	3 (3,0)
Nikakve	-
Verbalno upozoren	-
Prijavljen policiji	1 (1,0)
Pokrenut kazneni/prekršajni postupak	1 (1,0)
Je li vam poslodavac/nadređeni ponudio mogućnost psihološkog savjetovanja	
Da	-
Ne	5 (5,0)
Je li vam poslodavac/nadređeni ponudio mogućnost prijave napada	
Da	1 (1,0)
Ne	4 (4,0)
Je li vam poslodavac/nadređeni ponudio neku drugu vrstu podrške?	
Da	1 (1,0)
Ne	4 (4,0)

Tablica 8 Posljedice prijave fizičkog nasilja (2 / 2)

	Broj ispitanika (%)
Na skali označite koliko ste zadovoljni načinom na koji je incident bio riješen. *	
1	1 (1,0)
2	1 (1,0)
3	3 (3,0)
4	-
5	-
Ako niste prijavili ili rekli drugima o incidentu, zašto ne?	
Nije bilo važno	-
Mislim da je beskorisno	3 (3,0)
Osjećao/la sam sram	-
Osjećao/la sam krivnju	-
Strah od negativnih posljedica	1 (1,0)
Nisam znao/la komu se obratiti	1 (1,0)

* 1 – Nisam zadovoljan / a; 5 – Jako zadovoljan / a

U posljednjih 12 mjeseci 2 (2 %) su ispitanika svjedočila fizičkom nasilju na poslu prema kolegi/kolegici, i to 2 do 4 puta, i oba puta su prijavili fizičko nasilje, a jedan je ispitanik zbog toga doživio negativne posljedice (Tablica 9).

Tablica 9 Prisustvovanje fizičkom nasilju

	Broj ispitanika (%)
U posljednjih 12 mjeseci jeste li svjedočili fizičkom nasilju na poslu prema Vašem kolegi/kolegici?	
Da	2 (2,0)
Ne	3 (3,0)
Ako da, koliko često?	
2- 4 puta	2 (2,0)
U posljednjih 12 mjeseci jeste li prijavili fizičko nasilje (koje ste ili sami doživjeli ili svjedočili)?	
Da	2 (2,0)
Ne	3 (3,0)
Ako da, jeste li zbog prijavljivanja nasilja na radnom mjestu sami doživjeli negativne posljedice?	
Da	1 (1,0)
Ne	3 (3,0)

4.3 Verbalno zlostavljanje

U posljednjih 12 mjeseci na svom radnom mjestu 42 (41,6 %) ispitanika je bilo verbalno zlostavljano, a 34 (33,7 %) navodi da se to događalo ponekad, a samo jedan ispitanik navodi stalno zlostavljanje. Najčešće se radilo o zlostavljanju od strane obitelji pacijenta, pacijenta ili od člana osoblja. Da je takvo nasilje uobičajeno na njihovu odjelu navode 42 (41,6 %) ispitanika. Po nastanku incidenta samo su 3 (3 %) ispitanika službeno prijavila incident. Kako se incident mogao spriječiti navode 22 (21,8 %) ispitanika (Tablica 10).

Tablica 10 Izloženost verbalnom zlostavljanju

	Broj ispitanika (%)
U posljednjih 12 mjeseci jeste li bili verbalno zlostavljani na svom radnom mjestu?	
Da	42 (41,6)
U posljednjih 12 mjeseci koliko ste često bili verbalno zlostavljani na svom radnom mjestu?	
Stalno	1 (1,0)
Ponekad	34 (33,7)
Jednom	7 (6,9)
Tko vas je verbalno zlostavljao?	
Pacijent	16 (15,8)
Obitelj pacijenta	21 (20,8)
Član osoblja (kolege, medicinska sestra, tehničar...)	15 (14,9)
Uprava/nadređena osoba (šef)	7 (6,9)
Je li ovakvo nasilje uobičajeno na Vašem radnom mjestu?	
Da	28 (27,7)
Ne	14 (13,9)
Gdje se incident dogodio?	
Unutar bolničke ustanove	42 (41,6)
Kako ste postupili po nastanku incidenta?	
Nisam reagirao/la	7 (6,9)
Zamolio/la sam ga/ih da prestane/u	20 (19,8)
Povjerio/la se svojim bližnjima (obitelji, prijateljima)	15 (14,9)
Povjerio/la se kolegi	18 (17,8)
Zatražio/la premještaj na drugo radno mjesto	1 (1,0)
Zatražio/la pomoć uprave	2 (2,0)
Službeno prijavio/la incident/doživljeno nasilje	3 (3,0)
Zatražio/la psihičko savjetovanje	1 (1,0)
Pokrenuo/la kazneni postupak protiv te osobe	-
Pretvarao/la se incident nije ni dogodio	5 (5,0)
Mislite li da se incident mogao spriječiti?	
Da	22 (21,8)

Za većinu ispitanika koji su doživjeli verbalno nasilje nikad ili rijetko dolazi do ponavljajućih, uznemirujućih prisjećanja, misli ili slike napada, izbjegavanje razmišljanja ili razgovora o napadu ili izbjegavanje osjećaja povezanih s tim, te osjećaja stalne pojačane pobuđenosti i prateće napetosti. 24 (23,8 %) ispitanika navodi kako ponekad, često ili gotovo uvijek doživljava osjećaj napora i iscrpljenosti u svim aktivnostima koje obavljaju (Tablica 11).

Tablica 11 **Psihičke posljedice verbalnog nasilja**

	Broj ispitanika (%)
Sljedeće rečenice predstavljaju neke od mogućih posljedica stresnog događaja. Označite pojavljuju li se kod Vas i koliko često:	
Ponavljajuće, uznemirujuća prisjećanja, misli ili slike napada?	
Nikad	20 (19,8)
Rijetko	13 (12,9)
Ponekad	7 (6,9)
Često	2 (2,0)
Gotovo uvijek	-
Izbjegavanje razmišljanja ili razgovora o napadu ili izbjegavanje osjećaja povezanih s tim?	
Nikad	20 (19,8)
Rijetko	13 (12,9)
Ponekad	6 (5,9)
Često	2 (2,0)
Gotovo uvijek	1 (1,0)
Osjećaj stalne pojačane pobuđenosti i prateće napetosti.	
Nikad	15 (14,9)
Rijetko	14 (13,9)
Ponekad	10 (9,9)
Često	3 (3,0)
Gotovo uvijek	-
Doživljaj napora i iscrpljenosti u svim aktivnostima koje obavljate.	
Nikad	8 (7,9)
Rijetko	10 (9,9)
Ponekad	15 (14,9)
Često	7 (6,9)
Gotovo uvijek	2 (2,0)

Da nadređeni nisu ništa poduzeli nakon verbalnog nasilja navodi 24 (23,8 %) ispitanika. Poslodavac je poduzeo mjere u 3 (3 %) slučajima, a sam ispitanik u 7 (6,9 %). Za napadača nisu

bile nikakve posljedice prema navodu 26 (25,7 %) ispitanika. Poslodavac je u 9 (8,9 %) slučajeva ponudio mogućnost prijave napada. Ispitanici su većinom nezadovoljni načinom rješavanja incidenta. Ukoliko incident nisu prijavili, najčešći razlog prema navodima 23 (22,8 %) ispitanika je da misle da je to beskorisno (Tablica 12 i Tablica 13).

Tablica 12 **Posljedice prijave verbalnog nasilja** (1 / 2)

	Broj ispitanika (%)
Jesu li Vaši nadređeni poduzeli određene mjere prema počinitelju nakon pretrpljenog nasilja na radnom mjestu?	
Da	2 (2,0)
Ne	24 (23,8)
Ne znam	16 (15,8)
Ako da, tko je poduzeo?	
Poslodavac (pravna služba)/nadređeni	3 (3,0)
Nadležno državno odvjetništvo	-
Policija	-
Sam/a sam poduzela mjere	7 (6,9)
Koje su posljedice bile za napadača?	
Ne znam	10 (9,9)
Nikakve	26 (25,7)
Verbalno upozoren	6 (5,9)
Prijavljen policiji	-
Pokrenut kazneni/prekršajni postupak	-
Poslodavac im je ponudio mogućnost Psihološkog savjetovanja	
Da	2 (2,0)
Ne	40 (39,6)
Je li vam poslodavac/nadređeni ponudio mogućnost:	
Prijave napada	
Da	9 (8,9)
Ne	33 (32,7)
Je li vam poslodavac/nadređeni ponudio mogućnost:	
Neku drugu vrstu podrške	
Da	6 (5,9)
Ne	36 (35,6)

Tablica 13 Posljedice prijave verbalnog nasilja (2 / 2)

	Broj ispitanika (%)
Na skali označite koliko ste zadovoljni načinom na koji je incident bio riješen. *	
1	13 (12,9)
2	6 (5,9)
3	20 (19,8)
4	1 (1,0)
5	2 (2,0)
Ako niste prijavili ili rekli drugima o incidentu, zašto ne?	
Nije bilo važno	7 (6,9)
Mislim da je beskorisno	23 (22,8)
Osjećao/la sam sram	2 (2,0)
Osjećao/la sam krivnju	1 (1,0)
Strah od negativnih posljedica	4 (4,0)
Nisam znao/la komu se obratiti	3 (3,0)

* 1 – Nisam zadovoljan / a; 5 – Jako zadovoljan / a

4.4 Izloženost zlostavljanju na radnom mjestu (*mobbing*)

U zadnjih 12 mjeseci 22 (21,8 %) ispitanika je bilo zlostavljano/ maltretirano na svom radnom mjestu, u 20 (19,8 %) slučajeva ponekad. Zlostavljao ih je najčešće član osoblja. Da je to uobičajeno na njihovu odjelu navodi 16 (15,8 %) ispitanika, a po nastanku incidenta 12 (11,9 %) ispitanika navodi da su ga zamolili da prestane ili da su se povjerali kolegi. Incident su službeno prijavila dva (2 %) ispitanika. Da se incident mogao spriječiti navodi 14 (13,9 %) ispitanika (Tablica 14).

Tablica 14 Izloženost zlostavljanju na radnom mjestu (mobbing)

	Broj ispitanika (%)
U posljednjih 12 mjeseci jeste li bili zlostavljani / maltretirani na svom radnom mjestu?	
Da	22 (21,8)
U posljednjih 12 mjeseci koliko ste često bili zlostavljani / maltretirani na svom radnom mjestu?	
Stalno	1 (1,0)
Ponekad	20 (19,8)
Jednom	1 (1,0)
Tko vas je zlostavljao / maltretirao na radnome mjestu?	
Pacijent	2 (2,0)
Obitelj pacijenta	9 (8,9)
Član osoblja (kolege, medicinska sestra, tehničar...)	13 (12,9)
Uprava/nadređena osoba (šef)	7 (6,9)
Smatrate li da je ovo uobičajen slučaj zlostavljanja / maltretiranja na vašem radnom mjestu?	
Da	16 (15,8)
Ne	6 (5,9)
Gdje se incident dogodio?	
Unutar bolničke ustanove	22 (21,8)
Kako ste postupili po nastanku incidenta?	
Nisam reagirao/la	4 (4,0)
Zamolio/la sam ga/ih da prestane/u	12 (11,9)
Povjerio/la se svojim bližnjima (obitelji, prijateljima)	8 (7,9)
Povjerio/la se kolegi	12 (11,9)
Zatražio/la premještaj na drugo radno mjesto	1 (1,0)
Zatražio/la pomoć uprave	1 (1,0)
Službeno prijavio/la incident/doživljeno nasilje	2 (2,0)
Pokrenuo/la kazneni postupak protiv te osobe	-
Pretvarao/la se incident nije ni dogodio	3 (3,0)
Mislite li da se incident mogao spriječiti?	
Da	14 (13,9)

Nikad ili rijetko za većinu ispitanika koji su doživjeli zlostavljanje na radnom mjestu dolazi do ponavljajućih, uznemirujućih prisjećanja, misli ili slike napada, izbjegavanje razmišljanja ili razgovora o napadu ili izbjegavanje osjećaja povezanih s tim, osjećaja stalne pojačane pobuđenosti i prateće napetosti, te da navode doživljaj napora i iscrpljenosti u svim aktivnostima koje obavljaju (Tablica 15).

Tablica 15 Psihičke posljedice zlostavljanja na radnom mjestu

	Broj ispitanika (%)
Sljedeće rečenice predstavljaju neke od mogućih posljedica stresnog događaja. Označite pojavljuju li se kod Vas i koliko često:	
Ponavljajuće, uznemirujuća prisjećanja, misli ili slike napada?	
Nikad	8 (7,9)
Rijetko	5 (5,0)
Ponekad	6 (5,9)
Često	3 (3,0)
Gotovo uvijek	-
Izbjegavanje razmišljanja ili razgovora o napadu ili izbjegavanje osjećaja povezanih s tim?	
Nikad	7 (6,9)
Rijetko	6 (5,9)
Ponekad	4 (4,0)
Često	5 (5,0)
Gotovo uvijek	-
Osjećaj stalne pojačane pobuđenosti i prateće napetosti.	
Nikad	4 (4,0)
Rijetko	3 (3,0)
Ponekad	10 (9,9)
Često	5 (5,0)
Gotovo uvijek	-
Doživljaj napora i iscrpljenosti u svim aktivnostima koje obavljate.	
Nikad	2 (2,0)
Rijetko	3 (3,0)
Ponekad	11 (10,9)
Često	6 (5,9)
Gotovo uvijek	-

Da nije bila poduzeta nikakva akcija u istraživanju uzroka incidenta navodi 14 (13,9 %) ispitanika. Ako je netko poduzeo, to je bio poslodavac u 5 (5 %) slučajeva i u jednom slučaju sam ispitanik. Prijava zlostavljanja na radnom mjestu je ponuđena od strane poslodavca u 2 (2 %) slučaja. Ispitanici su većinom nezadovoljni rješavanjem incidenta, a kao razlog neprijavlivanja incidenta navodi 11 (10,9 %) ispitanika da je to beskorisno, a po 6 (5,9 %) ispitanika navodi strah od negativnih posljedica (Tablica 16).

Tablica 16 Posljedice prijave zlostavljanja na radnom mjestu

	Broj ispitanika (%)
Je li poduzeta bilo kakva akcija u istraživanju uzroka incidenta?	
Da	3 (3,0)
Ne	14 (13,9)
Ne znam	5 (5,0)
Ako da, tko je poduzeo?	
Poslodavac (pravna služba)/nadređeni	5 (5,0)
Nadležno državno odvjetništvo	-
Policija	-
Sam/a sam poduzela mjere	1 (1,0)
Je li vam poslodavac/nadređeni ponudio mogućnost:	
Psihološkog savjetovanja	
Da	-
Ne	22 (21,8)
Prijave mobbinga	
Da	2 (2,0)
Ne	20 (19,8)
Neku drugu vrstu podrške?	
Da	4 (4,0)
Ne	18 (17,8)
Na skali označite koliko ste zadovoljni načinom na koji je incident bio riješen. *	
1	12 (11,9)
2	4 (4,0)
3	5 (5,0)
4	1 (1,0)
5	-
Ako niste prijavili ili rekli drugima o incidentu, zašto ne?	
Nije bilo važno	-
Mislim da je beskorisno	11 (10,9)
Osjećao/la sam sram	-
Osjećao/la sam krivnju	-
Strah od negativnih posljedica	6 (5,9)
Nisam znao/la komu se obratiti	5 (5,0)

* 1 – Nisam zadovoljan / a; 5 – Jako zadovoljan / a

4.5 Izloženost spolnom uznemiravanju

U posljednjih 12 mjeseci su spolno ponekad uznemiravana 3 (3 %) ispitanika, i to od strane pacijenta ili člana osoblja. Svi incidenti su u krugu bolnice, a jedan (1 %) ispitanik navodi da se incident mogao spriječiti. Niti jedno spolno uznemiravanje nije službeno prijavljeno (Tablica 17).

Tablica 17 **Izloženost spolnom uznemiravanju**

	Broj ispitanika (%)
U posljednjih 12 mjeseci jeste li doživjeli spolno uznemiravanje na svom radnom mjestu?	
Da	3 (3,0)
U posljednjih 12 mjeseci, koliko ste često doživjeli spolno uznemiravanje na svom radnom mjestu?	
Ponekad	3 (3,0)
Jednom	-
Stalno	-
Tko vas je spolno uznemiravao?	
Pacijent	1 (1,0)
Obitelj pacijenta	-
Član osoblja (kolege, medicinska sestra, tehničar...)	2 (2,0)
Uprava/nadređena osoba (šef)	-
Smatrate li da je ovo uobičajen slučaj spolnog uznemiravanja na vašem radnom mjestu?	
Da	3 (3,0)
Gdje se incident dogodio?	
Unutar bolničke ustanove	3 (3,0)
Kako ste postupili po nastanku incidenta?	
Nisam reagirao/la	1 (1,0)
Zamolio/la sam ga/ih da prestane/u	2 (2,0)
Povjerio/la se svojim bližnjima (obitelji prijateljima)	-
Povjerio/la se kolegi	-
Zatražio/la premještanje na drugo radno mjesto	-
Službeno prijavio/la incident/doživljeno nasilje	-
Pretvarao/la se incident nije ni dogodio	1 (1,0)
Mislite li da se incident mogao spriječiti?	
Da	1 (1,0)

Psihičke posljedice spolnog uznemiravanja prikazane su u Tablici 18, a posljedice prijave spolnog uznemiravanja u Tablici 19 i Tablici 20.

Tablica 18 **Psihičke posljedice spolnog uznemiravanja**

	Broj ispitanika (%)
Sljedeće rečenice predstavljaju neke od mogućih posljedica stresnog događaja. Označite pojavljuju li se kod Vas i koliko često:	
Ponavljajuće, uznemirujuća prisjećanja, misli ili slike napada?	
Nikad	2 (2,0)
Rijetko	1 (1,0)
Ponekad	-
Često	-
Gotovo uvijek	-
Izbjegavanje razmišljanja ili razgovora o napadu ili izbjegavanje osjećaja povezanih s tim?	
Nikad	2 (2,0)
Rijetko	-
Ponekad	1 (1,0)
Često	-
Gotovo uvijek	-
Osjećaj stalne pojačane pobuđenosti i prateće napetosti.	
Nikad	1 (1,0)
Rijetko	1 (1,0)
Ponekad	1 (1,0)
Često	-
Gotovo uvijek	-
Doživljaj napora i iscrpljenosti u svim aktivnostima koje obavljate.	
Nikad	-
Rijetko	2 (2,0)
Ponekad	-
Često	-
Gotovo uvijek	1 (1,0)

Tablica 19 Posljedice prijave spolnog uznemiravanja (1 / 2)

	Broj ispitanika (%)
Jesu li Vaši nadređeni poduzeli određene mjere prema počinitelju nakon pretrpljenog nasilja na radnom mjestu?	
Ne	2 (2,0)
Da	-
Ne znam	1 (1,0)
Ako da, tko je poduzeo?	
Sam/a sam poduzela mjere	2 (2,0)
Koje su posljedice bile za napadača?	
Nikakve	2 (2,0)
Ne znam	-
Verbalno upozoren	1 (1,0)
Prijavljen policiji	-
Pokrenut kazneni/prekršajni postupak	
Je li vam poslodavac/nadređeni ponudio mogućnost:	
Psihološkog savjetovanja	
Da	-
Ne	3 (3,0)
Prijave napada	
Da	-
Ne	3 (3,0)
Neku drugu vrstu podrške	
Da	-
Ne	3 (3,0)

Tablica 20 Posljedice prijave spolnog uznemiravanja (2 / 2)

	Broj ispitanika (%)
Na skali označite koliko ste zadovoljni načinom na koji je incident bio riješen. *	
1	-
2	-
3	2 (2,0)
4	-
5	1 (1,0)
Ako niste prijavili ili rekli drugima o incidentu, zašto ne?	
Nije bilo važno	1 (1,0)
Mislim da je beskorisno	2 (2,0)
Osjećao/la sam sram	-
Osjećao/la sam krivnju	-
Strah od negativnih posljedica	-
Nisam znao/la komu se obratiti	-

* 1 – Nisam zadovoljan / a; 5 – Jako zadovoljan / a

4.6 Poslodavac u zdravstvenom sektoru

Najviše je ispitanika, njih 25 (25 %) je odgovorilo da je poslodavac razvio specifične planove / strategije na temu zdravlja i sigurnosti, a najmanje na temu zlostavljanja na radnom mjestu i prijetnji (Tablica 21).

Tablica 21 Poslodavac u zdravstvenom sektoru

Je li vaš poslodavac razvio specifične planove/strategije na temu:	Broj ispitanika (%)			
	Da	Ne	Ne znam	Ukupno
Zdravlja i sigurnosti	25 (25)	24 (23,8)	52 (51,5)	101 (100)
Fizičkog nasilja na radnome mjestu	20 (20)	26 (25,7)	55 (54,5)	101 (100)
Verbalnog nasilja na radnome mjestu	15 (15)	29 (28,7)	57 (56,4)	101 (100)
Spolnog uznemiravanja na radnome mjestu	16 (16)	27 (26,7)	58 (57,4)	101 (100)
<i>Mobbing</i> na radnome mjestu	12 (12)	32 (31,7)	57 (56,4)	101 (100)
Prijetnji	15 (15)	31 (30,7)	55 (54,5)	101 (100)

Od mjera za suočavanje s nasiljem na radnom mjestu koje postoje u njihovu radnom okruženju 57 (56,4 %) ispitanika navodi sigurnosne mjere, 18 (17,8 %) protokole za pacijente, 14 (13,9 %) razvijenije kontrole na ulazu u bolničku ustanovu, a 37 (36,6 %) navodi da nemaju ništa od navedenog (Tablica 22).

Tablica 22 **Postojeće mjere za suočavanje s nasiljem na radnom mjestu**

	Broj ispitanika (%)
Koje mjere za suočavanje s nasiljem na radnom mjestu postoje u vašem radnom okruženju?	
Sigurnosne mjere (npr. zaštitar alarmi prijenosni telefoni)	57 (56,4)
Poboljšanje okruženja (npr. osvjetljenje buka toplina pristup hrani čistoća privatnost)	13 (12,9)
Razvijenije kontrole na ulazu u bolničku ustanovu	14 (13,9)
Provjera pacijenata (kako bi se zabilježilo i biti svjestan njegova prethodnog agresivnog ponašanja)	13 (12,9)
Protokoli za pacijente (npr. postupci kontrole i svladavanja pacijenta prijevoz lijekovi pristup informacijama)	18 (17,8)
Povećanje broja osoblja	3 (3,0)
Posebna oprema ili odjeća (npr. uniforma ili odsutnost uniforme)	7 (6,9)
Izmjene smjenskog rada ili rasporeda (tj. radna vremena)	11 (10,9)
Smanjeni periodi samostalnog rada	2 (2,0)
Obuka (npr. o nasilju na radnom mjestu strategije suočavanja vještine komunikacije rješavanje konflikata samoobrana)	6 (6,0)
Investiranje u razvoj ljudskih resursa (obuka za napredovanje u karijeri povlačenja nagrade za postignuća promocija zdrave okoline)	5 (5,0)
Nijedno od navedenog	37 (36,6)

Najkorisnija mjera u radnom okruženju za 62 (61 %) ispitanika je povećanje broja osoblja i za 59 (58 %) ispitanika sigurnosne mjere, a nimalo nisu korisne izmjene smjenskog rada ili rasporeda ili smanjeni periodi samostalnog rada (Tablica 23).

Tablica 23 **Korisne mjere u radnom okruženju**

U kojoj mjeri smatrate da bi sljedeće mjere bile korisne u Vašem radnom okruženju?	Broj ispitanika (%)				Ukupno
	Jako	Umjereno	Malo	Nimalo	
Sigurnosne mjere	59 (58)	35 (34,7)	6 (5,9)	1 (1)	101 (100)
Poboljšanje okruženja	51 (50)	40 (39,6)	8 (7,9)	2 (2)	101 (100)
Razvijenije kontrole na ulazu u bolničku ustanovu	53 (52)	31 (30,7)	17 (16,8)	0	101 (100)
Provjera pacijenata	48 (48)	34 (33,7)	18 (17,8)	1 (1)	101 (100)
Protokoli za pacijente	52 (51)	38 (37,6)	8 (7,9)	3 (3)	101 (100)
Povećanje broja osoblja	62 (61)	30 (29,7)	6 (5,9)	3 (3)	101 (100)
Posebna oprema ili odjeća	32 (32)	35 (34,7)	29 (28,7)	5 (5)	101 (100)
Izmjene smjenskog rada ili rasporeda	22 (22)	30 (29,7)	37 (36,6)	12 (11,9)	101 (100)
Smanjeni periodi samostalnog rada	27 (27)	37 (36,6)	31 (30,7)	6 (5,9)	101 (100)
Obuka	52 (51)	35 (34,7)	13 (12,9)	1 (1)	101 (100)
Razvoj ljudskih resursa	58 (57)	32 (31,7)	10 (9,9)	1 (1)	101 (100)

Ograničavanje resursa je za 18 (17,8 %) ispitanika najčešća promjena, a s obzirom na navedene promjene nikakav utjecaj navodi 26 (25,7 %) ispitanika, 24 (23,8 %) navodi da se okolina za osoblje pogoršala dok ih 26 (25,7 %) navodi da ne znaju kakav je utjecaj promjena (Tablica 24 i Tablica 25).

Tablica 24 **Promjene koje su se dogodile na radnom mjestu**

	Broj ispitanika (%)
Koje su se od sljedećih promjena, ako ih je bilo, dogodile na Vašem radnom mjestu/zdravstvenom okruženju u posljednje dvije godine?	
Nisu	35 (34,7)
Restrukturiranje /reorganizacija	8 (7,9)
Smanjenje osoblja	13 (12,9)
Povećanje osoblja	5 (5,0)
Ograničavanje resursa	18 (17,8)
Dodatni resursi	1 (1,0)
Ne znam	21 (20,8)

Tablica 25 Utjecaj promjena na svakodnevni rad

	Broj ispitanika (%)
Po Vašem mišljenju, kakav su utjecaj na svakodnevni rad imale gore navedene promjene?	
Nikakve	26 (25,7)
Radna se okolina za osoblje pogoršala	24 (23,8)
Radna se okolina za osoblje poboljšala	9 (8,9)
Pogoršao se pristup i okolnosti prema pacijentu	9 (8,9)
Poboljšao se pristup i okolnosti prema pacijentu	2 (2,0)
Ne znam	26 (25,7)
Neizjašnjeni	5 (5,0)

4.7 Učestalost incidenata po obilježjima ispitanika

Nema značajnih razlika u raspodjeli ispitanika prema izloženosti bilo kojem obliku nasilja u odnosu na spol, dob i na to jesu li specijalizanti ili specijalisti (Tablica 26, Tablica 27 i Tablica 28).

Tablica 26 Razlike u raspodjeli izloženosti nasilju u odnosu na spol

	Broj ispitanika (%)			P*
	Muškarci	Žene	Ukupno	
Izloženi fizičkom nasilju na radnom mjestu u posljednjih 12 mjeseci	1 (2,7)	4 (6,3)	5 (5)	0,65
U posljednjih 12 mjeseci svjedočili fizičkom nasilju na poslu prema kolegi/kolegici	0	2 (6,1)	2 (2)	>0,99
Izloženi verbalnom nasilju na radnom mjestu u posljednjih 12 mjeseci	15 (40,5)	27 (42,2)	42 (41,6)	>0,99
U posljednjih 12 mjeseci, zlostavljani/ maltretirani na radnom mjestu	5 (13,5)	17 (26,6)	22 (21,8)	0,14
U posljednjih 12 mjeseci spolno uznemiravanje na radnom mjestu	0	3 (4,7)	3 (3)	0,30

*Fisherov egzakti test

Tablica 27. **Razlike u raspodjeli izloženosti nasilju u odnosu na to jesu li specijalisti ili specijalisti**

	Broj ispitanika (%)			P*
	Specijalisti	Specijalizanti	Ukupno	
Izloženi fizičkom nasilju na radnom mjestu u posljednjih 12 mjeseci	5 (6)	0	5 (5)	0,58
U posljednjih 12 mjeseci svjedočili fizičkom nasilju na poslu prema kolegi/kolegici	2 (5,4)	0	2 (2)	>0,99
Izloženi verbalnom nasilju na radnom mjestu u posljednjih 12 mjeseci	34 (40,5)	8 (40,1)	42 (41,6)	0,62
U posljednjih 12 mjeseci, zlostavljani/ maltretirani na radnom mjestu	20 (24)	2 (11,8)	22 (21,8)	0,35
U posljednjih 12 mjeseci spolno uznemiravanje na radnom mjestu	2 (2,4)	1 (5,9)	3 (3)	0,43

*Fisherov egzakti test

Tablica 28 **Razlike u raspodjeli izloženosti nasilju u odnosu na dobne skupine**

	Broj ispitanika (%)			Ukupno	P*
	do 35 godina	36 – 45 godina	više od 45 godina		
Izloženi fizičkom nasilju na radnom mjestu u posljednjih 12 mjeseci	0	4 (9,5)	1 (3,3)	5 (5)	0,22
U posljednjih 12 mjeseci svjedočili fizičkom nasilju na poslu prema kolegi/kolegici	0	2 (4,7)	0	2 (2)	>0,99
Izloženi verbalnom nasilju na radnom mjestu u posljednjih 12 mjeseci	15 (51,7)	17 (40,5)	10 (33)	42 (41,6)	0,23
U posljednjih 12 mjeseci, zlostavljani/ maltretirani na radnom mjestu	6 (21)	12 (29)	4 (13)	22 (21,8)	0,30
U posljednjih 12 mjeseci spolno uznemiravanje na radnom mjestu	1 (3,4)	2 (4,8)	0	3 (3)	0,63

*Fisherov egzakti test

5. RASPRAVA

Ovim se diplomskim radom provelo istraživanje jesu li liječnici Kliničkog bolničkog centra Osijek izloženi nasilju tijekom radnoga vremena te kakva je njihova percepcija o sigurnosti na radu u zdravstvenom sektoru. U istraživanju je sudjelovao 101 liječnik zaposlen u KBC-u Osijek, od kojih je 37 muškaraca (36,6 %) i 64 žene (63,4 %). Većina ispitanika koji su bili izloženi nasilju na radnome mjestu je označilo da su bili verbalno zlostavljani (41,6 %), potom zlostavljani na radnome mjestu (*mobbing*) (21,8 %), fizički (5 %) te spolno zlostavljani (3 %) što je usporedivo s podacima 2022. godine (verbalno zlostavljanje (61,2 %), psihičko nasilje (50,8 %), prijetnje (39,5 %), fizičko nasilje (13,7 %) i spolno uznemiravanje (6,3 %)) te studijom iz 2020. godine gdje je također verbalno nasilje bilo najčešće (57,6 %) zatim prijetnje (33,2 %), fizičko nasilje (24,4 %) te spolno uznemiravanje najrjeđe (12,4 %) (2, 17).

Mlađe su liječnice češće izložene nasilju na radnome mjestu (20). To potvrđuju i podaci iz zemalja poput SAD-a gdje je 30 % žena u zdravstvenom sektoru izjavilo da je doživjelo spolno zlostavljanje na radnom mjestu u usporedbi sa samo 4 % muškaraca ili podaci iz Republike Koreje gdje je 64 % zdravstvenih djelatnica izjavilo da je doživjelo verbalno zlostavljanje tijekom 2019. godine, a 42 % prijetnje fizičkim nasiljem (21). Iako je više liječnica u odnosu na liječnike KBC-a Osijek navelo da su češće bile fizički, verbalno, spolno zlostavljane te doživjele zlostavljanje na poslu, zbog malog broja uzorka, ovi podaci nisu statistički značajni. Češću izloženost žena nasilju možemo povezati s još uvijek čvrsto utemeljenim rodnim stereotipima koji su se održali u društvu i prema kojima se ženu doživljava pasivnijom, miroljubivom i sklonijom izbjegavati konflikte. Počinitelji nasilja žene mogu doživljavati kao ranjivije mete i slabijeg autoriteta što vodi do mišljenja da je manje vjerojatno da će nasilje i prijaviti. Jedan od razloga neprijavljivanja nasilja na radnome mjestu može biti i zbog većih ekonomskih rizika s kojima se žene suočavaju jer često rade pod neizvjesnijim ili nepunim radnim ugovorima s nižom naknadom i manjim povlasticama (21).

Da su nasilje najčešće vršili pacijent i/ili obitelj pacijenta je konstantan odgovor na pitanje tko je bio počinitelj nasilja u svim oblicima nasilja. Ovakav je podatak usklađen sa studijom iz Indije gdje je dobiveno da je u 97 % slučajeva napadač član obitelji pacijenta, a u pet slučajeva je to bio sam pacijent (8). U podlozi njihova stava i ponašanja je najčešće emocionalni stres i osjećaj ranjivosti koji nastaje zbog bolesti ili ozljede (2). Ponekad zahtjevi i očekivanja pacijenta i/ili njegove obitelji mogu uzrokovati uznemirenost i nezadovoljstvo koje izražavaju agresijom.

Psihičke posljedice koje uzrokuje doživljeno nasilje ponekad nisu odmah primijećene. Kod procjene posljedica doživljenog zlostavljanja (fizičkog, verbalnog, *mobbing-a* ili spolnog), većina je ispitanika označila da često ili ponekad osjeća napor i iscrpljenost u svim aktivnostima, međutim nikad ili rijetko imaju ponavljajuća, uznemirujuća prisjećanja napada. Ozbiljnost posljedica ovisi individualno o osobi koja doživi nasilje, ali isto tako i o učestalosti sličnih incidenata te o njihovoj jačini (9). Stresno radno okruženje uz sporadične incidente mogu pridonijeti poremećaju spavanja, depresiji ili anksioznosti što u konačnici može dovesti i do pogoršanja fizičkog zdravlja. Ako se liječnik nakon doživljenog zlostavljanja psihički ne oporavi kroz dulje vrijeme, tada bi mogao biti primoran koristiti odgovarajuće lijekove. Mali se broj ispitanika izjasnio u ovom istraživanju kako koristi lijekove poput alprazolama, diazepam, bromazepama i sličnih upravo zbog stresne radne okoline. Kako bi se rizik od psihičkih posljedica snizio na najmanju moguću razinu, poslodavac bi trebao svojim zaposlenicima pružiti podršku poput ponuditi psihološko savjetovanje ili neki drugi oblik podrške, ali prema podacima upitnika, u incidentima fizičkog, spolnog ili zlostavljanja na radnome mjestu, niti jednom liječniku nije ponuđena mogućnost psihološkog savjetovanja.

Kako je nasilje na radnome mjestu pod utjecajem raznih faktora koji utječu na poticanje i pogoršanje agresije prema liječniku, ne postoji jedinstveno rješenje za ovu problematiku. Važna je uloga poslodavca u zdravstvenom sektoru upravo u razvijanju i uvođenju metoda koje bi umanjile rizik od zlostavljanja te poboljšale postupanje s nasilnim incidentima. Također je dužnost poslodavca upoznati liječnike sa standardnim procedurama prijave nasilja, ali se većina naših ispitanika koji su označili da su upoznati s procedurama prijave, informiralo samo. Poslodavac je odgovoran i poduzeti određene mjere prema počinitelju ukoliko dođe do prijave nasilja. Većina je ispitanika navelo kako poslodavac ili nadređena osoba nije poduzela nikakve mjere prema počinitelju. Nedostatak standardnih procedura ili poticaja na otkrivanje incidenta nasilja obeshrabruje žrtve i istovremeno potiče zlostavljanje (9). To i potvrđuje podatak ankete gdje se većina ispitanika izjasnilo da nisu zadovoljni načinom kojim je ijedan incident (fizičko, verbalno, *mobbing* ili spolno zlostavljanje) bio riješen. Mnoge bolnice nemaju niti standardne procedure za sprječavanje niti postupke po nastanku nasilja od strane pacijenata pa se čini da je sigurnost liječnika niži prioritet u usporedbi sa sigurnošću pacijenata. To potkrepljuje činjenica iz analize upitnika da u većini slučajeva nije bilo posljedica za napadača, a oni liječnici koji nisu odlučili prijaviti incident, većinski nisu prijavili jer smatraju da je beskorisno. Važno je istaknuti podatak o zlostavljanju/maltretiranju na radnome mjestu (*mobbing-u*) gdje liječnici većinom nisu prijavili incident zbog toga što su smatrali da je beskorisno, zbog prisutnog straha

od negativnih posljedica ili nisu znali kome se obratiti. Poslodavac bi trebao osigurati okruženje u kojemu se zaposlenici neće bojati prijaviti neprilično ponašanje i incidente jer maltretiranje na radnome mjestu povećava rizik od pogrešaka i rezultira lošijom njegom pacijenta te dovodi do narušavanja individualne izvedbe, timskog rada i komunikacije (22, 23). *Mobbing* je učestao među liječnicima, a pogotovo su mlađi liječnici, specijalizanti izloženi maltretiranju od strane starijih specijalizanata ili liječnika koji su po hijerarhiji na višoj poziciji (1). Zbog ovakvog načina podrške i suočavanja s nasiljem na radnome mjestu, liječnici su obeshrabreni i u većini je slučajeva stvarni broj incidenata veći od onog koji je prijavljen (1). Nedovoljno prijavljivanje je veliki problem u prepoznavanju i rješavanju nasilja na radnom mjestu te otežava istraživanja i tumačenje rezultata vezana uz nasilje na radnome mjestu (24). Također, liječnička je profesija trivijalizirala nasilje što znači da se nasilje na radnome mjestu shvaća kao dio posla poput liječnika koji rade s pacijentima s psihijatrijskim poremećajima pa često mentalno stanje krive za epizode nasilja i često se suzdržavaju se od prijavljivanja takvih slučajeva, iako postoje studije koje navode kako su psihijatri skupina koja je najizloženija nasilju na radnome mjestu (25, 11).

Iako većina ispitanika navodi kako na njihovom radnom mjestu postoje sigurnosne mjere u obliku zaštitnih alarma i prijenosnih telefona, nemali broj ispitanika navodi kako na njihovom radnome mjestu ne postoje sigurnosne mjere za suočavanje s nasiljem. Samim time se liječnik može osjećati nezaštićeno i ugroženo ukoliko se nađe u situaciji koja može izmaknuti kontroli i rezultirati agresijom prema liječniku. Najveći broj ispitanika je navelo kako bi najkorisnija mjera bila povećanje broja osoblja što bi smanjilo opterećenje liječnika te povećalo mogućnost individualnom pristupu svakome pacijentu. Unatoč tomu, ispitanici navode kako se nisu dogodile nikakve promijene na njihovim radnim mjestima te da je čak došlo i do smanjenja broja osoblja te ograničavanja resursa. Kada su ispitanici navodili kako su postupili po nastanku bilo kojeg oblika nasilja na radnome mjestu, većina je zamolila počinitelja da prestane, povjerala se bližnjima ili kolegama ili nisu reagirali uopće. Moguće je da iz tog razloga većina ispitanika navodi da bi korisna mjera bila i obuka liječničkog osoblja koja bi liječnika upozorila i pripremila na nasilje na radnom mjestu, upoznala liječnika s korisnim strategijama suočavanja i vještinama komunikacije. Vještine koje se koriste u smirivanju situacije i pacijentove napetosti mogu biti verbalne i neverbalne u svrhu izgradnje povjerenja s pacijentom te ublažavanje nasilne radnje (26, 27). Također, zahtijevaju empatičan stav, strpljenje i iskreni interes za pomoć razdražljivom pacijentu bez obzira na njihovu anamnezu ili kliničku sliku (26). Cilj je spriječiti pogoršanje nasilnog ponašanja ili budućih incidenata nasilja tako što će liječnik biti

oprezan te pratiti znakove napetosti pacijenta poput koračanja ili mumljanja, a rana intervencija može pomoći u sprječavanju nasilnog događaja (6).

Kako bi zdravstvenim djelatnicima osigurali zaštitu na radnome mjestu, potrebna je i angažiranost državnih tijela i postavljanje odgovarajućih zakona. Države poput Italije uvode novčane kazne za kršenje prava zdravstvenih radnika i zatvorske kazne za nanošenje ozbiljnih ili vrlo teških ozljeda (15). Vlada Indije je uvela kazne za nasilje nad zdravstvenim radnicima do sedam godina zatvora, a posebno se ozbiljno shvaćaju incidenti usmjereni prema osobama koje su uključene u njegu pacijenata koji boluju od COVID-19 (17). Također, kako pacijenti koji su i ovisnici predstavljaju veći faktor rizika za nasilje nad liječnicima, ulaganjem u društvene zajednice koje pomažu pacijentima koji se bore s ovisnošću, se smanjuje faktor rizika nasilja na radnom mjestu (5, 6).

6. ZAKLJUČAK

Na temelju provedenog istraživanja te dobivenih rezultata možemo zaključiti:

- Liječnici KBC-a Osijek su izloženi nasilju tijekom radnog vremena.
- Liječnici KBC-a Osijek prema učestalosti najčešće doživljavaju verbalno nasilje, potom zlostavljane/maltretiranje na radnome mjestu (*mobbing*), fizičko te spolno zlostavljanje.
- Nema značajnih razlika u raspodjeli ispitanika prema izloženosti bilo kojem obliku nasilja u odnosu na spol, dob te na to jesu li specijalizanti ili specijalisti.
- Liječnici KBC-a Osijek su umjereno zabrinuti zbog nasilja bilo kojeg oblika na radnome mjestu, a tek 37,6 % liječnika je upoznato kako pokrenuti proces prijave nasilja.
- Liječnici smatraju da je najkorisnija sigurnosna mjera povećanje broja osoblja.

7. SAŽETAK

Cilj istraživanja: Glavni je cilj istraživanja bio odrediti jesu li liječnici Kliničkog bolničkog centra Osijek izloženi nasilju na radnome mjestu, kojem obliku nasilja, postoje li razlike u izloženosti između liječnika prema dobi, spolu te ovisno o tome jesu li specijalist ili specijalizant.

Nacrt studije: Istraživanje je ustrojeno kao presječno istraživanje.

Ispitanici i metode: U istraživanju je sudjelovao 101 liječnik zaposlen u KBC-u Osijek. Podaci su prikupljeni rješavanjem anonimnog *online* upitnika koji se sastojao od nekoliko dijelova: opći demografski podaci, upitnik o izloženosti fizičkom nasilju, upitnik o izloženosti verbalnom nasilju, zlostavljanju/maltretiranju (*mobbing*) na radnome mjestu, upitnik o izloženosti spolnom uznemiravanju te upitnik o poslodavcu u zdravstvenom sektoru.

Rezultati: Većina ispitanika koji su bili izloženi nasilju na radnome mjestu je označilo da su doživjeli verbalno zlostavljanje (41,6 %), zatim zlostavljanje na radnome mjestu (*mobbing*) (21,8 %), fizičko (5 %) pa spolno zlostavljanje (3 %).

Zaključak: Zbog malog uzorka studije nema značajne razlike u raspodjeli ispitanika prema izloženosti bilo kojem obliku nasilja u odnosu na spol, dob ili po tome jesu li specijalizanti ili specijalisti.

Ključne riječi: agresija; liječnici; nasilje na radnom mjestu

8. SUMMARY

Exposure of physicians to workplace violence

Objective: The main goal of the research was to determine whether the doctors who work at the Clinical Medical Center Osijek are exposed to violence in the workplace, in what form of violence, whether there are differences in exposure between doctors according to age, gender and depending on whether they are specialists or residents.

Study design: This study is organized as a cross-sectional study.

Participants and methods: 101 doctors employed at the Clinical Medical Center Osijek participated in this research. The data were collected by answering an anonymous online questionnaire that consisted of several parts: general demographic questions, questions on exposure to physical violence, questions on exposure to verbal violence, mobbing at workplace, questions on exposure to sexual harassment and questions about the employer in health sector.

Results: The majority of respondents who were exposed to violence at the workplace indicated that they had experienced verbal abuse (41.6%), followed by mobbing (21.8%), physical (5%) and sexual abuse (3%).

Conclusion: Due to the small sample of the study, there are no significant differences in the distribution of respondents according to exposure to any form of violence in relation to gender, age or whether they are interns or specialists.

Keywords: aggression; physicians; workplace violence

9. LITERATURA

1. Kumari A, Kaur T, Ranjan P, Chopra S, Sarkar S, Baitha U. Workplace violence against doctors: Characteristics, risk factors, and mitigation strategies. *J Postgrad Med.* 2020;66(3):149-154.
2. Lim MC, Jeffree MS, Saupin SS, Giloi N, Lukman KA. Workplace violence in healthcare settings: The risk factors, implications and collaborative preventive measures. *Ann Med Surg (Lond).* 2022;78:103727.
3. Wirth T, Peters C, Nienhaus A, Schablon A. Interventions for Workplace Violence Prevention in Emergency Departments: A Systematic Review. *Int J Environ Res Public Health.* 2021;18(16):8459.
4. Li YL, Li RQ, Qiu D, Xiao SY. Prevalence of Workplace Physical Violence against Health Care Professionals by Patients and Visitors: A Systematic Review and Meta-Analysis. *Int J Environ Res Public Health.* 2020;17(1):299.
5. D'Ettorre G, Pellicani V, Mazzotta M, Vullo A. Preventing and managing workplace violence against healthcare workers in Emergency Departments. *Acta Biomed.* 2018;89(4-S):28-36.
6. Gillespie GL, Gates DM, Fisher BS. Individual, relationship, workplace, and societal recommendations for addressing healthcare workplace violence. *Work.* 2015;51(1):67-71.
7. Nowrouzi-Kia B, Chai E, Usuba K, Nowrouzi-Kia B, Casole J. Prevalence of Type II and Type III Workplace Violence against Physicians: A Systematic Review and Meta-analysis. *Int J Occup Environ Med.* 2019;10(3):99-110.
8. Sharma S, Lal Gautam P, Sharma S, Kaur A, Bhatia N, Singh G, i sur. Questionnaire-based Evaluation of Factors Leading to Patient-physician Distrust and Violence against Healthcare Workers. *Indian J Crit Care Med.* 2019;23(7):302-309.
9. Caruso R, Toffanin T, Folesani F, Biancosino B, Romagnolo F, Riba MB, i sur. Violence Against Physicians in the Workplace: Trends, Causes, Consequences, and Strategies for Intervention. *Curr Psychiatry Rep.* 2022;24(12):911-924.
10. Dadfar M, Lester D. Workplace violence (WPV) in healthcare systems. *Nurs Open.* 2021;8(2):527-528.
11. Nam SH, Lee DW, Seo HY, Hong YC, Yun JY, Cho SJ, i sur. Empathy With Patients and Post-Traumatic Stress Response in Verbally Abused Healthcare Workers. *Psychiatry Investig.* 2021;18(8):770-778.

12. Giménez Lozano JM, Martínez Ramón JP, Morales Rodríguez FM. Doctors and Nurses: A Systematic Review of the Risk and Protective Factors in Workplace Violence and Burnout. *Int J Environ Res Public Health*. 2021;18(6):3280.
13. Edú-Valsania S, Laguía A, Moriano JA. Burnout: A Review of Theory and Measurement. *Int J Environ Res Public Health*. 2022;19(3):1780.
14. Yin M, Zhang W, Evans R, Zhu C, Wang L, Song J. Violence on the front line: a qualitative comparative analysis of the causes of patient violence towards medical staff in China during the COVID-19 pandemic. *Curr Psychol*. 2023;1-21.
15. Zhang S, Zhao Z, Zhang H, Zhu Y, Xi Z, Xiang K. Workplace violence against healthcare workers during the COVID-19 pandemic: a systematic review and meta-analysis. *Environ Sci Pollut Res Int*. 2023;30(30):74838-74852.
16. Ma Y, Wang L, Wang Y, Li Z, Zhang Y, Fan L, i sur. Causes of Hospital Violence, Characteristics of Perpetrators, and Prevention and Control Measures: A Case Analysis of 341 Serious Hospital Violence Incidents in China. *Front Public Health*. 2022;9:783137.
17. Vento S, Cainelli F, Vallone A. Violence Against Healthcare Workers: A Worldwide Phenomenon With Serious Consequences. *Front Public Health*. 2020;8:570459.
18. Marušić M. i sur. Uvod u znanstveni rad u medicini. 4. izd. Udžbenik. Zagreb: Medicinska naklada; 2008.
19. ILO, ICN, WHO, PSI Joint Programme on Workplace Violence in the Health Sector: Workplace Violence in the Health Sector Country Case Study – Questionnaire [internet]. 2003. [cited: 2023 May] Dostupno na adresi:<https://cdn.who.int/media/docs/default-source/documents/violence-against-health-workers/wvquestionnaire.pdf>
20. Reed G, Ahmad SR, Khoong EC, Olazo K, Jagsi R, Mangurian C, i sur. Evaluation of Sexual Harassment Policies at Medical Institutions to Understand Attention to Harassment of Physicians by Patients. *JAMA Netw Open*. 2021;4(11):e2135131.
21. George AS, McConville FE, de Vries S, Nigenda G, Sarfraz S, McIsaac M i sur. Violence against female health workers is tip of iceberg of gender power imbalances *BMJ* 2020;371:3546.
22. Acquadro MD, Minniti D, Presutti M, Alesina M, Brizio A, Gatti P. Workplace Bullying among Healthcare Professionals: A Quanti-Qualitative Survey in a Sample of Women Working in an Italian Healthcare Setting. *Int J Environ Res Public Health*. 2023;20(10):5859.

23. Nielsen MB, Indregard AM, Øverland S. Workplace bullying and sickness absence: a systematic review and meta-analysis of the research literature. *Scand J Work Environ Health*. 2016;42(5):359-70.
24. Raveel A, Schoenmakers B. Interventions to prevent aggression against doctors: a systematic review. *BMJ Open*. 2019;9(9):e028465.
25. Geoffrion S, Goncalves J, Boyer R, Marchand A, Guay S. The Effects of Trivialization of Workplace Violence on Its Victims: Profession and Sex Differences in a Cross-Sectional Study among Healthcare and Law Enforcement Workers. *Ann Work Expo Health*. 2017;61(3):369-382.
26. Roppolo LP, Morris DW, Khan F, Downs R, Metzger J, Carder T, i sur. Improving the management of acutely agitated patients in the emergency department through implementation of Project BETA (Best Practices in the Evaluation and Treatment of Agitation). *J Am Coll Emerg Physicians Open*. 2020;1(5):898-907.
27. Ma PF, Thomas J. Workplace Violence in Healthcare. StatPearls Publishing; 2023 Jan. Dostupno na adresi:<https://www.ncbi.nlm.nih.gov/books/NBK592384/>

10. ŽIVOTOPIS

OPĆI PODACI

Ime i prezime	Marta Milošević
Adresa	Florijanova 14, 31550 Valpovo, Republika Hrvatska
Telefonski broj	+385 91 581 2542
E- mail	martamilosevic998@gmail.com
Državljanstvo	hrvatsko
Datum rođenja	14.05.1998.
Mjesto rođenja	Osijek

OBRAZOVANJE

Fakultet	2017. - 2023. Sveučilište Josipa Jurja Strossmayera u Osijeku, Medicinski fakultet Osijek, Sveučilišni integrirani prijediplomski i diplomski studij medicine
Srednja škola	2013.- 2017. Opća gimnazija, Srednja škola Valpovo, Valpovo
Osnovna škola	2005.- 2013. Osnovna škola Matije Petra Katančića Valpovo, Valpovo 2006.- 2012. Osnovna glazbena škola, Valpovo

AKTIVNOSTI TIJEKOM STUDIJA

- 2023. koautor članka „Long-Term Outcomes of Breast Cancer Patients Receiving Levobupivacaine Wound Infiltration or Diclofenac for Postoperative Pain Relief“ objavljenog u časopisu *Pharmaceutics*
- OSCON 2023. Oscon 2023. 5th International Translational Medicine Congress od Students and young physicians; 2023. Mar 3. – Apr 1.; Osijek, Croatia
- OSCON 2022. Oscon 2022. 4th International Translational Medicine Congress od Students and young physicians; 2022. Mar 31. – Apr 2.; Osijek, Croatia
- OSCON 2019. Oscon 2019. 1st International Translational Medicine Congress of Students and Young Physicians; 2019. Feb 7.- 8.
- 2019. aktivno sudjelovanje na Tjednu mozga

11. PRILOZI

Prilog 1. Upitnik o izloženost liječnika nasilju na radnom mjestu

Izloženost liječnika nasilju na radnom mjestu

Poštovani,

pozivamo Vas na sudjelovanje u istraživanju pod nazivom „Izloženost liječnika nasilju na radnom mjestu“. Istraživanje provodi Marta Milošević, studentica 6. godine preddiplomskog i diplomskog studija medicine Sveučilišta J. J. Strossmayera u Osijeku, u svrhu izrade diplomskog rada pod mentorstvom doc. dr. sc. Anamarije Petek Erić, dr. med.

Cilj istraživanja je ispitati Vaše doživljaje nasilja na radnome mjestu. Upitnikom ispitujemo Vaša iskustva s fizičkim, verbalnim, spolnim nasiljem, mobbingom, a na kraju upitnika Vas molimo da ispunite pitanja vezana uz strategije i mjere za suočavanje s nasiljem na radnome mjestu te koliko ih smatrate korisnima. Približno vrijeme potrebno za ispunjavanje upitnika je 15 minuta.

Ovaj upitnik je **ANONIMAN** i dobrovoljan, a rezultati će se koristiti isključivo za pisanje diplomskog rada.

Za sva se dodatna pitanja možete javiti na mail: martamilosevic998@gmail.com

Hvala Vam unaprijed na suradnji!

* Indicates required question

---

1. Suglasan/na sam da se moji odgovori koriste u svrhu pisanja diplomskog rada *

Mark only one oval.

Da

Ne

2. Koliko imate godina? *

---

3. Spol *

Mark only one oval.

Muški

Ženski

Other: _____

4. Bračni status *

Mark only one oval.

Samac

Oženjen/udana

Živim s partnerom/icom u izvanbračnoj zajednici

Razveden/a

Udovac/ica

5. Imate li djece? *

Mark only one oval.

Da

Ne

6. Vi ste: *

Mark only one oval.

Specijalist

Specijalizant

7. Koliko ste godina zaposleni u KBC Osijek? *

Mark only one oval.

<5

5- 10

10- 20

>20

8. Način radnog vremena *

Mark only one oval.

Puno radno vrijeme

Nepuno radno vrijeme

9. Dežurate li? *

Mark only one oval.

Da

Ne

10. Uzimate li lijekove za smirenje (anksiolitici - alprazolam, diazepam, bromazepam i sl.) zbog rada na zahtjevnom radnom mjestu? *

Mark only one oval.

Da

Ne

Povremeno

11. S pacijentima koje dobne skupine najčešće radite? (*moguće označiti više odgovora*) *

Check all that apply.

- novorođenčad
- dojenčad
- djeca (do 10.godine)
- adolescenti (10.- 18. godine)
- odrasli
- stariji

12. Spol pacijenata s kojima najčešće radite? *

Mark only one oval.

- Muški
- Ženski
- Podjednako muški i ženski

13. S kojom skupinom pacijenata radite većinu radnog vremena? *

Mark only one oval.

- pacijenti koji boluju od tjelesnih bolesti (interna, infektologija...)
- pacijenti koji boluju od psihičkih bolesti
- pacijenti koji boluju od malignih bolesti
- trudnicama te ženama u postnatalnom razdoblju

14. Gdje provodite više od 50% radnog vremena? *

Mark only one oval.

- Bolnica (odjel)
- Fakultetka ustanova
- Other: _____

15. Ako ste na prošlo pitanje odgovorili "Bolnička ustanova (odjel)", navedite koji odjel.

---

16. S koliko kolega provodite više od 50% radnog vremena? *

Mark only one oval.

Nijednim

1- 5

6- 10

11- 15

>15

17. Koliko Vas zabrinjava nasilje na Vašem radnom mjestu? *

Mark only one oval.

Uopće me ne zabrinjava

1

2

3

4

5

Veoma me zabrinjava

---

18. Postoje li standardne procedure za prijavu nasilja na Vašem radnom mjestu? *

Mark only one oval.

Da

Ne

19. Ako da, jeste li upoznati s načinom kako pokrenuti postupak prijave?

Mark only one oval.

Da

Ne

20. Ako da, tko Vas je informirao o načinu prijave nasilja na radnom mjestu?

Mark only one oval.

Uprava (ravnatelj bolnice, pravnik...)

Predstojnik klinike, šef zavoda/odjela

Kolege

Osobe izvan radnog mjesta

Sam/a sam se informirao/la

Fizičko nasilje

21. Jeste li bili izloženi fizičkom nasilju na radnom mjestu u posljednjih 12 mjeseci? *

Mark only one oval.

Da   *Skip to question 22*

Ne   *Skip to question 44*

Fizičko nasilje

22. Je li ovakvo nasilje uobičajeno na Vašem radnom mjestu? *

Mark only one oval.

Da

Ne

23. Tko je vršio nasilje? (moguće označiti više odgovora) *

Check all that apply.

Pacijent

Obitelj pacijenta

Član osoblja (kolege, medicinska sestra, tehničar...)

Uprava/nadređena osoba (šef)

24. Gdje se incident dogodio? *

Mark only one oval.

Unutar bolničke institucije

Izvan bolničke institucije

25. U koje se vrijeme dogodio incident? *

Mark only one oval.

07:30- 15:30h

15:30- 22:00h

22:00- 07:30h

26. Koji se dan u tjednu incident dogodio? (moguće označiti više odgovora) *

Check all that apply.

- Ponedjeljak
- Utorak
- Srijeda
- Četvrtak
- Petak
- Subota
- Nedjelja
- Ne sjećam se

27. Kako ste postupili po nastanku incidenta? (moguće označiti više odgovora) *

Check all that apply.

- Nisam reagirao/la
- Zamolio/la sam ga/ih da prestane/u
- Povjerio/la se svojim bližnjima (obitelji, prijateljima)
- Povjerio/la se kolegi
- Zatražio/la premještaj na drugo radno mjesto
- Zatražio/la pomoć uprave
- Službeno prijavio/la incident/doživljeno nasilje
- Pretvarao/la se incident nije ni dogodio
- Pokušao/la se fizički obraniti
- Zatražio/la psihičko savjetovanje
- Pokrenuo/la kazneni postupak protiv te osobe

28. Mislite li da se incident mogao spriječiti? *

Mark only one oval.

- Da
- Ne

29. Jeste li bili ozljeđeni kao posljedica incidenta? *

Mark only one oval.

Da

Ne

30. Ako ste na prethodno pitanje odgovorili "Da", da li Vam je bio potreban lječnički tretman?

Mark only one oval.

Da

Ne

31. Sljedeće rečenice predstavljaju neke od mogućih posljedica stresnog događaja. Označite pojavljuju li se kod Vas i koliko često.

*

Mark only one oval per row.

	Nikad	Rijetko	Ponekad	Često	Gotovo uvijek
Ponavljajuće, uznemirujuća prisjećanja, misli ili slike napada?	☐	☐	☐	☐	☐
Izbjegavanje razmišljanja ili razgovora o napadu ili izbjegavanje osjećaja povezanih s tim?	☐	☐	☐	☐	☐
Osjećaj stalne pojačane pobuđenosti i prateće napetosti.	☐	☐	☐	☐	☐
Doživljaj napora i iscrpljenosti u svim aktivnostima koje obavljate.	☐	☐	☐	☐	☐

32. Jeste li bili na bolovanju ili iskoristili slobodne dane nakon doživljenog napada? *

Mark only one oval.

Da

Ne

33. Ako da, koliko dugo?

Mark only one oval.

- do 3 dana
- 7 dana
- 2- 3 tjedna
- 1 mjesec
- 2- 6 mjeseci
- 7- 12 mjeseci

34. Jesu li Vaši nadređeni poduzeli određene mjere prema počinitelju nakon pretrpljenog nasilja na radnom mjestu? *

Mark only one oval.

- Da
- Ne
- Ne znam

35. Ako da, tko je poduzeo?

Mark only one oval.

- Poslodavac (pravna služba)/nadređeni
- Nadležno državno odvjetništvo
- Policija
- Sam/a sam poduzela mjere protiv počinitelja

36. Koje su posljedice bile za napadača? (moguće označiti više odgovora) *

Check all that apply.

- Ne znam
- Nikakve
- Verbalno upozoren
- Prijavljen policiji
- Pokrenut kazneni/prekršajni postupak

37. Je li vam poslodavac/nadređeni ponudio mogućnost: *

Mark only one oval per row.

	Da	Ne
Psihološkog savjetovanja	☐	☐
Prijave napada	☐	☐
Neku drugu vrstu podrške?	☐	☐

38. Na skali označite koliko ste zadovoljni načinom na koji je incident bio riješen. *

Mark only one oval.

Nisam zadovoljan/a

1

2

3

4

5

Jako zadovoljan/a

39. Ako niste prijavili ili rekli drugima o incidentu, zašto ne? (moguće označiti više odgovora)

Check all that apply.

- Nije bilo važno
- Mislim da je beskorisno
- Osjećao/la sam sram
- Osjećao/la sam krivnju
- Strah od negativnih posljedica
- Nisam znao/la komu se obratiti

40. U posljednjih 12 mjeseci jeste li svjedočili fizičkom nasilju na poslu prema Vašem kolegi/kolegici? *

Mark only one oval.

Da

Ne

41. Ako da, koliko često?

Mark only one oval.

- Jednom
- 2- 4 puta
- 5- 10 puta
- Nekoliko puta mjesečno
- Jednom tjedno
- Svakodnevno

42. U posljednjih 12 mjeseci jeste li prijavili fizičko nasilje (koje ste ili sami doživjeli ili svjedočili)? *

Mark only one oval.

- Da
- Ne

43. Ako da, jeste li zbog prijavljivanja nasilja na radnom mjestu sami doživjeli negativne posljedice?

Mark only one oval.

- Da
- Ne

Verbalno nasilje

44. U posljednjih 12 mjeseci jeste li bili verbalno zlostavljani na svom radnom mjestu? *

Mark only one oval.

- Da   *Skip to question 45*
- Ne   *Skip to question 58*

Verbalno nasilje

45. U posljednjih 12 mjeseci koliko ste često bili verbalno zlostavljani na svom radnom mjestu? *

Mark only one oval.

- Stalno
 Ponekad
 Jednom

46. Molim Vas da se prisjetite posljednjeg puta kada ste bili verbalno zlostavljani na svom radnom mjestu. *

Tko vas je verbalno zlostavljao?
(*moгуće označiti više odgovora*)

Check all that apply.

- Pacijent
 Obitelj pacijenta
 Član osoblja (kolege, medicinska sestra, tehničar...)
 Uprava/nadređena osoba (šef)

47. Je li ovakvo nasilje uobičajeno na Vašem radnom mjestu? *

Mark only one oval.

- Da
 Ne

48. Gdje se incident dogodio? *

Mark only one oval.

- Unutar bolničke institucije
 Izvan bolničke institucije

49. Kako ste postupili po nastanku incidenta? (moguće označiti više odgovora) *

Check all that apply.

- Nisam reagirao/la
- Zamolio/la sam ga/ih da prestane/u
- Povjerio/la se svojim bližnjima (obitelji, prijateljima)
- Povjerio/la se kolegi
- Zatražio/la premještaj na drugo radno mjesto
- Zatražio/la pomoć uprave
- Službeno prijavio/la incident/doživljeno nasilje
- Zatražio/la psihičko savjetovanje
- Pokrenuo/la kazneni postupak protiv te osobe
- Pretvarao/la se incident nije ni dogodio

50. Sljedeće rečenice predstavljaju neke od mogućih posljedica stresnog događaja. Označite pojavljuju li se kod Vas i koliko često.

*

Mark only one oval per row.

	Nikad	Rijetko	Ponekad	Često	Gotovo uvijek
Ponavljajuće, uznemirujuća prisjećanja, misli ili slike napada?	☐	☐	☐	☐	☐
Izbjegavanje razmišljanja ili razgovora o napadu ili izbjegavanje osjećaja povezanih s tim?	☐	☐	☐	☐	☐
Osjećaj stalne pojačane pobuđenosti i prateće napetosti.	☐	☐	☐	☐	☐
Doživljaj napora i iscrpljenosti u svim aktivnostima koje obavljate.	☐	☐	☐	☐	☐

51. Mislite li da se incident mogao spriječiti? *

Mark only one oval.

Da

Ne

52. Jesu li Vaši nadređeni poduzeli određene mjere prema počinitelju nakon pretrpljenog nasilja na radnom mjestu? *

Mark only one oval.

- Da
- Ne
- Ne znam

53. Ako da, tko je poduzeo?

Mark only one oval.

- Poslodavac (pravna služba)/nadređeni
- Nadležno državno odvjetništvo
- Policija
- Sam/a sam poduzela mjere protiv počinitelja

54. Koje su posljedice bile za napadača? (*moguće označiti više odgovora*) *

Check all that apply.

- Ne znam
- Nikakve
- Verbalno upozoren
- Prijavljen policiji
- Pokrenut kazneni/prekršajni postupak

55. Je li vam poslodavac/nadređeni ponudio mogućnost: *

Mark only one oval per row.

	Da	Ne
Psihološkog savjetovanja	☐	☐
Prijave napada	☐	☐
Neku drugu vrstu podrške?	☐	☐

56. Na skali označite koliko ste zadovoljni načinom na koji je incident bio riješen. *

Mark only one oval.

Nisam zadovoljan/a

1

2

3

4

5

Jako zadovoljan/a

57. Ako niste prijavili ili rekli drugima o incidentu, zašto ne?
(*moguće označiti više odgovora*)

Check all that apply.

- Nije bilo važno
- Mislim da je beskorisno
- Osjećao/la sam sram
- Osjećao/la sam krivnju
- Strah od negativnih posljedica
- Nisam znao/la komu se obratiti

Mobbing

Ponavljajuće i dugotrajno uvredljivo ponašanje kroz osvetoljubive, okrutne ili zlonamjerne pokušaje ponižavanja ili podrivanja pojedinca ili skupine zaposlenika. Pitanja se odnose isključivo na interakciju u radnoj okolini, NE s pacijentima.

58. U posljednjih 12 mjeseci, jeste li bili zlostavljani / maltretirani na svom radnom mjestu? *

Mark only one oval.

- Da   *Skip to question 59*
- Ne   *Skip to question 71*

Mobbing

59. U posljednjih 12 mjeseci, koliko ste često bili zlostavljani / maltretirani na svom radnom mjestu? *

Mark only one oval.

- Stalno
- Ponekad
- Jednom

60. Molim Vas da se prisjetite posljednjeg puta kada ste bili zlostavljani/maltretirani na svom radnom mjestu. *

Tko vas je zlostavljao/maltretirao?
(*moгуće označiti više odgovora*)

Check all that apply.

- Pacijent
- Obitelj pacijenta
- Član osoblja (kolege, medicinska sestra, tehničar...)
- Uprava/nadređena osoba (šef)

61. Smatrate li da je ovo uobičajen slučaj zlostavljanja/maltretiranja na vašem radnom mjestu? *

Mark only one oval.

- Da
- Ne

62. Gdje se incident dogodio? *

Mark only one oval.

- Unutar bolničke institucije
- Izvan bolničke institucije

63. Kako ste postupili po nastanku incidenta? *
(*moguće označiti više odgovora*)

Check all that apply.

- Nisam reagirao/la
- Zamolio/la sam ga/ih da prestane/u
- Povjerio/la se svojim bližnjima (obitelji, prijateljima)
- Povjerio/la se kolegi
- Zatražio/la premještaj na drugo radno mjesto
- Zatražio/la pomoć uprave
- Službeno prijavio/la incident/doživljeno nasilje
- Zatražio/la psihičko savjetovanje
- Pokrenuo/la kazneni postupak protiv te osobe
- Pretvarao/la se incident nije ni dogodio

64. Sljedeće rečenice predstavljaju neke od mogućih posljedica stresnog događaja. Označite pojavljuju li se kod Vas i koliko često.

*

Mark only one oval per row.

	Nikad	Rijetko	Ponekad	Često	Gotovo uvijek
Ponavljajuće, uznemirujuća prisjećanja, misli ili slike napada?	☐	☐	☐	☐	☐
Izbjegavanje razmišljanja ili razgovora o napadu ili izbjegavanje osjećaja povezanih s tim?	☐	☐	☐	☐	☐
Osjećaj stalne pojačane pobuđenosti i prateće napetosti.	☐	☐	☐	☐	☐
Doživljaj napora i iscrpljenosti u svim aktivnostima koje obavljate.	☐	☐	☐	☐	☐

65. Mislite li da se incident mogao spriječiti? *

Mark only one oval.

Da

Ne

66. Je li poduzeta bilo kakva akcija u istraživanju uzroka incidenta? *

Mark only one oval.

- Da
 Ne
 Ne znam

67. Ako da, tko je poduzeo?

Mark only one oval.

- Poslodavac (pravna služba)/nadređeni
 Nadležno državno odvjetništvo
 Policija
 Sam/a sam poduzela mjere protiv počinitelja

68. Je li vam poslodavac/nadređeni ponudio mogućnost: *

Mark only one oval per row.

	Da	Ne
Psihološkog savjetovanja	☐	☐
Prijave mobbinga	☐	☐
Neku drugu vrstu podrške?	☐	☐

69. Na skali označite koliko ste zadovoljni načinom na koji je incident bio riješen. *

Mark only one oval.

Nisam zadovoljan/a

1

2

3

4

5

Jako zadovoljan/a

70. Ako niste prijavili ili rekli drugima o incidentu, zašto ne?
(*moguće označiti više odgovora*)

Check all that apply.

- Nije bilo važno
- Mislim da je beskorisno
- Osjećao/la sam sram
- Osjećao/la sam krivnju
- Strah od negativnih posljedica
- Nisam znao/la komu se obratiti

Spolno uznemiravanje

71. U posljednjih 12 mjeseci jeste li doživjeli spolno uznemiravanje na radnom mjestu? *

Mark only one oval.

- Da
 Ne *Skip to question 85*

Spolno uznemiravanje

72. U posljednjih 12 mjeseci, koliko ste često doživjeli spolno uznemiravanje na svom radnom mjestu? *

Mark only one oval.

- Stalno
 Ponekad
 Jednom

73. Molim Vas da se prisjetite posljednjeg puta kada ste doživjeli spolno uznemiravanje na radnom mjestu. Tko vas je spolno uznemiravao? (moguće označiti više odgovora) *

Check all that apply.

- Pacijent
 Obitelj pacijenta
 Član osoblja (kolege, medicinska sestra, tehničar...)
 Uprava/nadređena osoba (šef)

74. Smatrate li da je ovo uobičajen slučaj spolnog uznemiravanja na vašem radnom mjestu? *

Mark only one oval.

- Da
 Ne

75. Gdje se incident dogodio? *

Mark only one oval.

- Unutar bolničke institucije
- Izvan bolničke institucije

76. Kako ste postupili po nastanku incidenta? *
(*moгуće označiti više odgovora*)

Check all that apply.

- Nisam reagirao/la
- Zamolio/la sam ga/ih da prestane/u
- Povjerio/la se svojim bližnjima (obitelji, prijateljima)
- Povjerio/la se kolegi
- Zatražio/la premještaj na drugo radno mjesto
- Zatražio/la pomoć uprave
- Službeno prijavio/la incident/doživljeno nasilje
- Zatražio/la psihičko savjetovanje
- Pokrenuo/la kazneni postupak protiv te osobe
- Pretvarao/la se incident nije ni dogodio

77. Sljedeće rečenice predstavljaju neke od mogućih posljedica stresnog događaja. Označite pojavljuju li se kod Vas i koliko često.

*

Mark only one oval per row.

	Nikad	Rijetko	Ponekad	Često	Gotovo uvijek
Ponavljajuće, uznemirujuća prisjećanja, misli ili slike napada?	☐	☐	☐	☐	☐
Izbjegavanje razmišljanja ili razgovora o napadu ili izbjegavanje osjećaja povezanih s tim?	☐	☐	☐	☐	☐
Osjećaj stalne pojačane pobuđenosti i prateće napetosti.	☐	☐	☐	☐	☐
Doživljaj napora i iscrpljenosti u svim aktivnostima koje obavljate.	☐	☐	☐	☐	☐

78. Mislite li da se incident mogao spriječiti? *

Mark only one oval.

Da

Ne

79. Jesu li Vaši nadređeni poduzeli određene mjere prema počinitelju nakon pretrpljenog nasilja na radnom mjestu? *

Mark only one oval.

- Da
- Ne
- Ne znam

80. Ako da, tko je poduzeo?

Mark only one oval.

- Poslodavac (pravna služba)/nadređeni
- Nadležno državno odvjetništvo
- Policija
- Sam/a sam poduzela mjere protiv počinitelja

81. Koje su posljedice bile za napadača? *
(*moguće označiti više odgovora*)

Check all that apply.

- Ne znam
- Nikakve
- Verbalno upozoren
- Prijavljen policiji
- Pokrenut kazneni/prekršajni postupak

82. Je li vam poslodavac/nadređeni ponudio mogućnost: *

Mark only one oval per row.

	Da	Ne
Psihološkog savjetovanja	☐	☐
Prijave napada	☐	☐
Neku drugu vrstu podrške?	☐	☐

83. Na skali označite koliko ste zadovoljni načinom na koji je incident bio riješen. *

Mark only one oval.

Nisam zadovoljan/a

1

2

3

4

5

Jako zadovoljan/a

84. Ako niste prijavili ili rekli drugima o incidentu, zašto ne?
(*moguće označiti više odgovora*)

Check all that apply.

- Nije bilo važno
- Mislím da je beskorisno
- Osjećao/la sam sram
- Osjećao/la sam krivnju
- Strah od negativnih posljedica
- Nisam znao/la komu se obratiti

Poslodavac u zdravstvenom sektoru

85. Je li vaš poslodavac razvio specifične planove/strategije na temu: *

Mark only one oval per row.

	Da	Ne	Ne znam
Zdravlja i sigurnosti	☐	☐	☐
Fizičkog nasilja na radnome mjestu	☐	☐	☐
Verbalnog nasilja na radnome mjestu	☐	☐	☐
Spolnog uznemiravanja na radnome mjestu	☐	☐	☐
Mobbinga na radnome mjestu	☐	☐	☐
Prijetnji	☐	☐	☐

86. Koje mjere za suočavanje s nasiljem na radnom mjestu postoje u vašem radnom okruženju?

*

(*moгуće označiti više odgovora*)

Check all that apply.

- Sigurnosne mjere (npr. zaštitar, alarmi, prijenosni telefoni)
- Pобоljšanje okruženja (npr. osvjetljenje, buka, toplina, pristup hrani, čistoća, privatnost)
- Razvijenije kontrole na ulazu u bolničku ustanovu
- Provjera pacijenata (kako bi se zabilježilo i biti svjestan njegova prethodnog agresivnog ponašanja)
- Protokoli za pacijente (npr. postupci kontrole i svladavanja pacijenta, prijevoz, lijekovi, pristup informacijama)
- Povećanje broja osoblja
- Posebna oprema ili odjeća (npr. uniformna ili odsutnost uniforme)
- Izmjene smjenskog rada ili rasporeda (tj. radna vremena)
- Smanjeni periodi samostalnog rada
- Obuka (npr. o nasilju na radnom mjestu, strategije suočavanja, vještine komunikacije, rješavanje konflikata, samoobrana)
- Investiranje u razvoj ljudskih resursa (obuka za napredovanje u karijeri, povlačenja, nagrade za postignuća, promocija zdrave okoline)
- Nijedno od navedenog

87. U kojoj mjeri smatrate da bi sljedeće mjere bile korisne u Vašem radnom okruženju?

*

Mark only one oval per row.

	Jako	Umjereno	Malo	Nimalo
Sigurnosne mjere	☐	☐	☐	☐
Poboljšanje okruženja	☐	☐	☐	☐
Razvijenije kontrole na ulazu u bolničku ustanovu	☐	☐	☐	☐
Provjera pacijenata	☐	☐	☐	☐
Protokoli za pacijente	☐	☐	☐	☐
Povećanje broja osoblja	☐	☐	☐	☐
Posebna oprema	☐	☐	☐	☐
Izmjenjene smjenskog rada ili rasporeda	☐	☐	☐	☐
Smanjeni periodi samostalnog rada	☐	☐	☐	☐
Obuka	☐	☐	☐	☐
Razvoj ljudskih resursa	☐	☐	☐	☐

88. Koje su se od sljedećih promjena, ako ih je bilo, dogodile na Vašem radnom mjestu/zdravstvenom okruženju u posljednje dvije godine? *

Mark only one oval.

- Nisu se dogodile promjene
- Restrukturiranje/reorganizacija
- Smanjenje osoblja
- Povećanje broja osoblja
- Ograničavanje resursa
- Dodatni resursi
- Ne znam

89. Po Vašem mišljenju, kakav su utjecaj na svakodnevni rad imale gore navedene promjene?

Mark only one oval.

- Nikakve
- Radna okolina za osoblje se pogoršala
- Radna okolina za osoblje se poboljšala
- Pogoršao se pristup i okolnosti prema pacijentima
- Poboljšao se pristup i okolnosti prema pacijentima
- Ne znam

This content is neither created nor endorsed by Google.

Google Forms